

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca
1. sz. Aigner Lajos
könyvkereskedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre . . . 2 frt.
Félévre . . . . 4 frt.
Egész évre . . . . 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két ha-
sabos petit sorért 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KOZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ   PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA: **AIGNER LAJOS.****Szerkesztőség:**

Budapest, IV. kerület,
Belváros, Borz-utca
9. szám II. em.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmendetlen leveleket
nem fogadunk el.

AZ »ACHILLES» VELOCIPÉD- ÉS CSÓNÁK-EGYLET, AZ »ARADI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BALATON-EGYLET«, A »BEREGSZÁZI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET«, A »BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI TORNA-EGYLET«, A »BUDAPESTI VASPARIPA-EGYLET ELŐRE«, A »DEBRECZENI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »DEBRECZENI TORNA-EGYLET«, A »ELSŐ MAGYAR VÍVÓ-EGYLET«, A »FERTŐI CSÓNÁKÁZÓ-TÁRSASÁG«, A »GYŐRI CSÓNÁKÁZÓ-EGYESÜLET«, A »KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »KOLOZSVÁRI ATHLETIKAI CLUB«, A »KOLOZSVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »FŐVÁROSI VÍVÓ-CLUB«, A »KÖRMENDI ATHLETIKAI CLUB«, A »KUNSZENTMÁRTONI CSÓNÁKÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »MAGYAR-ÓVÁRI TORNA- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAGYAR VELOCIPÉD-CLUB«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »LÉVAI TORNA- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-BÁNYAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-ENYEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-KANIZSAI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NEMZETI HAJÓS-EGYLET«, A »NEPTUN BUDAPESTI ÉVEZŐS-EGYLET«, AZ »Ó-BUDAI TORNA-EGYLET«, A »PANNONIA CSÓNÁK-EGYLET«, A »POZSONYI HAJÓS-EGYLET«, A »POZSONYI TORNA-EGYLET«, A »PRÍVIGYEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »RIMASZOMBATI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁTORALJA-ÚJHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁLGÓ-TARJÁNI VASPARIPA-SZÖVETKEZET«, A »SELMECZI AKADÉMIAI ATHLETA-CLUB«, A »SOPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZABADKAI TORNA-EGYLET«, A »SZARVASI KORCSOLYÁZÓ-KÖR«, A »SZEGEDI CSÓNÁKÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI TORNA-EGYLET«, A »SZÉKELY-UDVARHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZÉKESFEHÉRVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET« S A »TEMESVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«

HIVATALOS KOZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A nemzeti vívóakadémia. *)

A létesítendő nemzeti vívó-club és akadémia némes célját és gyakorlati szükségét eléggé illusztrálta a Hérkules 43. számában megjelent cikk, s én csupán az akademiát illető indokok s annak a megvilágítására szoritkozom, hogy miért nem létesült az már előbb is, holott az eszme már a 40-es években pendült meg.

„Az ahhoz értő szakkörökben ugyanis“ — így szól a cikk — „régóta szemet szurt azon körülmény, hogy ország- s fővárosszerte csupán önkényesen vívómesteri címet használó egyének nyilvános iskolák élén állanak, a kik közt némelyek épen nem helyes rendszert alkalmaznak oktatásaikban, tapasztaltak előtt pedig köztudomású dolog, hogy mily nehéz, sőt csaknem lehetetlen az egyszer szokássá vált, megrögzött hibáról az illetőt leszoktatni“.

Ez oly sarkalatos igazság, melyhez felesleges minden további kommentár. 1869 óta, — a midőn Bartha Endrétől Szathmárt a kardvívásban az első alapos oktatást nyerni szerencsém volt, — a ki pedig maga sem volt és nem is lesz vívómester, de a kiről önértetes büszkeséggel mondhatom, hogy tanítványával sem váltott soha szégyent mesterem, — magam is többféle rendszerrel ismerkedtem meg, s szerény, 13 évi gyakorlati tapasztalatom alatt nem csekély számú olyan vívóval találkoztam magam is, a kik közül némelyek megszokott hibáikról leszokni nem is tudtak már!

*) Szükségesnek látjuk megjegyezni, hogy jeles vívómesterünk e sorokat még akkor írta, midőn még a szóban levő club alapszabálytervezeteit nem látta.

De, hogy a többféle rendszer között melyik az a „helyes rendszer“. — azt bajos volna oly hamarosan eldönteni, mert *quot capita, tot sensus*, — a hány a mester, csaknem annyi a rendszer is, és csaknem mindenikben van valami jó s valami rosz. De erről alkalmilag majd bővebben szólhatok.

Minden oktatásnál legnagyobb hiba a felületesség és a képzettség hiányából rendszeresen kifolyó rendszeretelenség.

„A nemzeti vívóakadémia kezdeményezése már a 40-es években keletkezett s szinte csodálni való“, — szól a cikk, — „hogy az már előbb is nem létesült“.

Szerény felfogásom szerint ezen csodálni való nem igen van. Mert egy nemzeti vívóakademiát teremteni, mely országos intézmény jellegével is bírjon, nem oly könnyű dolog, mint az talán első tekintetre látszik. Megvolt az eszme, de hogy az ige is testté váljék, — ahhoz oly szellemi és anyagi tényezők összessége kívántatik, a miket csak az idő és tapasztalat bír magának megszerezni.

Bár a 40-es években keletkezett is az eszme, de ahhoz hosszabb tapasztalat kellett, hogy a tervezet helyes alapra fektetessék; idő kellett ahhoz, hogy a helyesen kidolgozott terv megérelődve, — e nemes sport iránt érdeklődők figyelmét felébreszsze, és a lelkestülni tudók soraiban minél tágabb tért s minél biztosabb alapot nyerjen annak megvalósításához. A legmagasztosabb eszme, a legegészségesebb terv is hányszor esett már áldozatul az időnek, — ha az elhamarkodva nem kellően lett megválasztva!

A terv azóta már teljesen megérelmődött, az eszme

mindenütt lelkesedésre talált, s valóban az volna a megfoghatatlan, ha az még most sem tudna létesülni.

A 40-es évek óta nem is volt alkalmasabb idő annak a megvalósítására, mint most; — a midőn mint eső után a bolond gomba — úgy terem a vívómester mindenütt. A kik nemesak, vívómesteri cím — vívótanári titulussal, — hanem légből kapott vívómesteri oklevelekkel is bolondítják a gimpliként lépre kerülő tapasztalatlan fiatalságot. Itt magában a fővárosban egy-egy táncmester, — a ki svéd gymnastikus, — illemtanár, — tornamester, — s testgyenyészeti professornak is vallja magát, s mindezekből diplomás is, — egy szép reggelen mint — „jó nevű és oklevelés vívómester“ ébred fel; képzeletben „előkelő ifjakkól alakult dzsentri vívóclub tagjai a zonnal mesterül kérik fel és nyerik meg“ az universal tudori újdonságot; mint újdonsült mesternek rendszere is van, s egészen új, „17 figurából áll“, s így meg van a reklam is. Ilyen salto mortale-val még a csizmadia sem tudna ily hirtelen beleugrani a suszter mesterségébe, — pedig ez már valamivel közelebb esik egymáshoz, — mint a vívás és a táncz. Gyakorlat teszi a mestert, azt mondják, — hát akkor hogyan lehet valaki e nélkül is mester s hozzá még diplomás?!

Nem úgy van most, mint volt régen, a 40-es években is; most az ilyen rögtönzött diplomás vívómesterek — karddal a kezökben már oklevéllel születnek azokká, — mint trombitával a cseh muzsikus!

Az így elharapódzott vívómesteri szélhámosság, s az ilyen reklámhajtású diplomás tévutra vezetése az ifjúságnak, — mintegy kényszeríti, provokálja most a nemzeti vívóakadémia létesítését. Alakuljon meg a club és akadémia, és én magam is örömet leszek növendéke, és nem a cím- és diplomáért, hanem magáért a vívás művészeti színvonalának elérésére való törekvés céljából azt ezután is szorgalmasan tanulmányozni soha el nem mulasztom.

SZTRAKAY NORBERT.

Egy év a budapesti korcsolyázó-egylet életéből.

(A választmány évi jelentése. Előterjesztetett az 1886 október 30-iki közgyűlésen.)

Tisztelt közgyűlés! Az 1885/6-iki tél élénk emlékezetében lesz még a tisztelt tagoknak, mert a mit már évek hosszú során át nélkülöztünk és mely nélkülözések miatt folytonos panaszszal voltunk eltelve a velünk oly mostohán bánó időjárás ellen, mindazt jóvá tette az elmúlt télen tapasztalt állandó nagy hideg, mely megengedte, hogy a lefolyt évadban majdnem három teljes hónapra át üzhettük a korcsolyázást, mely körülmény bennünket is megnyugtatott, kik, mint az előbbeni évekből jelentésünk igazolják, már majdnem kételkedni kezdtünk abban, hogy a régóta tapasztalt enyhe időjárás nem állandó klimatikus változások eredménye-e?

Az ezen jelentéseink végén látható forgalmi kimutatásból kitűnik, hogy 1871 óta nem volt oly állandó hideg, mint az elmúlt télen, sőt még az ösmeretes 1879—80-iki nagy hideg sem tartott oly sokáig mint a múlt

évi tél. Még f. év márczius 15-én is nyitva volt jégpályánk, melyen oly erős volt a jégréteg, hogy azt az enyhe tavaszi szellők sem voltak képesek rohamosan elrontani.

Zavarólag hatottak azonban a nagy hóesések, melyek következtében a jégpályát folyton tisztítani és a hó elhanyása körül folyton nagyszámú munkást kellett alkalmazni, mely munkák, mint a számadásból kitűnik 3655 frt 78 krba kerültek és ezen nagy kiadás okozta azt, hogy az aránylag nagy bevételek dacára a törlesztési alapba elhelyezett 2000 frt és a kisorsolt részvények beváltására fordított 1250 frt leszámításával csak mintegy 300 frt az ez évi megtakarítás, mi kitűnik abból, ha a kimutatott 6954 frt 90 krból levonják az 1884/5-iki idényből átvett a bevételek közt első tételként kitüntetett 6652 frt 10 kr. készpénzt. De ezen pénzügyi eredmény egyúttal arról győzött meg bennünket, hogy bármennyire szaporodjék is az egyleti tagok száma és bármennyire is nagyobbodjanak ez által bevételeink, egy hosszú tél alatt pályánk fentartása és a közönség fokozódott igényeinek kielégítése mindenkor absorbeálni fogja a bevételek nagy részét s hogy ennél fogva, hacsak nem akarjuk a pénzügyi egyensúlyt veszélyeztetni, addig míg egyletünk a jelenlegi helyhez van kötve, egyelőre nem is gondolhatunk arra, hogy egy második mesterséges jégpályát állítsunk fel, mert beláttuk, hogy az kétszeres be rendezést igényel, két annyi személyzetet vesz igénybe és mindezeknél fogva két annyi kiadást tétel fel.

Ez irányban táplált terveink különben is nehézségekbe ütköztek, mert a főváros, tekintettel arra, hogy az országos kiállítás alkalmával már ugys a kívánatosnál több vétetett el a városligetből, nem igen hajlandó a városliget területén egy második pályára egyletünknek helyet átengedni; arról pedig, hogy a városligeten kívül az egyleti csarnoktól távol keressünk helyet, az ezen egylet hatáskörébe nem tartozhatik, mert elforgácsolná az erőket és veszélyeztetné az egylet fenállását, mely felvirágzását főleg annak köszönheti, hogy jégpályája oly kies helyen fekszik és a természet szépsége által van környezve.

Tartsunk ki tehát a régi helyen! Igyekezzünk egyletünket tovább is a jelenlegi kedvező viszonyok közt fentartani és reméljük, hogy a mult évi állandó tél mennél többször ismétlődni fog és hogy még sokáig nem lesz okunk megbánni azt, hogy az egylet alapítói épen a városligetet szemlélték ki, mint helyi viszonyainkra való tekintettel a legezlszerűbbet.

A jég fentartása és ápolása iránt tett tapasztalataink és az ez irányban foganatba vett újabb rendelkezéseink mellett reményünk van, hogy némely eddig érzett baj is orvosolva lesz és ne feledjük, hogy bár a mesterséges, felöntött jégpályákon már kisebb fagyoknál is lehet ugyan korcsolyázni, de hogy viszont oly tömör, néha méter vastagságú jégen, mint a milyen a mult évben a városliget taván is volt, még akkor is lehet korcsolyázni, midőn a szárazon már minden olvad és a mesterséges jégpályákon már a fű üti fel fejét.

Jelentjük a tisztelt közgyűlésnek, hogy f. évi márczius 10-én tartott ülésünkön határozatba ment, hogy a tagsági jegyek ezentúl csak az illetők fényképének beszoolgáltatása, illetve annak a tagsági jegyhez leendő csatolásának feltétele mellett fognak kiadhatni és hogy a f. évadtól kezdve szigorúan fogunk ragaszkodni az alapszabályokba foglalt azon intézkedéshez, hogy új tag csak egy régi tag ajánlatára vehető fel.

Ezen újabb intézkedésekre azon számos visszaélés szolgáltatót okot, melyet a tagsági jegyek használata

körül tapasztaltunk, melynek illusztrálásul felhozzuk, hogy csak egy alkalommal 10 egyéntől kellett elvenni, mert idegen névre szóló jegyet birtak. A jegytulajdonosok ennél fogva az alapszabályok 13. §-a értelmében ki is zárattak az egyletből.

Az alapszabályok 23. §-ához képest a választmány kebelében az elmúlt évben következő változások történtek.

A mult évben kilépett hét választmányi tag a közgyűlés által újból megválasztván az ismét teljes választmány megválasztotta igazgatóvá Jezovics Kornélt, helyettes igazgatóvá Püspöky Émilt, szertárnokká Krajcsovics Lajost pénztárnokká Benke Gyulát, ellenőrré Németh Titust, titkárrá dr. Nagy Jenőt; az év során választmányi tagságáról lemondott Vámosy Károly helyett pedig behívta Zsigmondy Géza póttagot, ezuttal kilép pedig a következő hét tag: dr. Hegedűs Gyula, dr. Hegedűs Kálmán, Hoffmann Győző, Jankovics István, Jezovics Kornél, Luczenbacher Miklós és Szarvas Sándor, kik azonban az alapszabályok értelmében újból megválaszthatók.

A f. év október hó 15-én tartott választmányi ülésen az alapszabályokhoz csatolt függelék értelmében Görgey István kir. közjegyző jelenlétében megejtetett az idei részjegy sorsolás, mely alkalommal a következő 48 darab részjegy lett kisorsolva, úgymint: 10, 14, 33, 43, 120, 124, 144, 147, 149, 153, 166, 172, 186, 189, 221, 248, 263, 269, 278, 373, 395, 397, 403, 424, 442, 451, 457, 473, 503, 541, 543, 544, 552, 587, 590, 592, 593, 596, 619, 625, 632, 635, 644, 654, 669, 766, 771, 793.

Értesítjük az illetőket, hogy a kisorsolt részjegyek ellenértékét a részjegy beszolgáltatása mellett f. év december 1-től kezdve az egylet városi irodájában (Szervitátér 1. sz.) felvehetik.

Ezek után tudomására hozván a t. közgyűlésnek még azt, hogy a régi városi irodahelyiséget, mely az igényeknek többé meg nem felelt, felmondván, a Szervitátér 1. számú házban tágabb helyiséget béreltünk ki, mely a t. tagok kényelmének is jobban megfelel, jelentésünket tudomásul venni és a számvizsgáló indítványához képest a felmentvényt részünkre megadni kérjük.

Tisztelettel

a budapesti korcsolyázó-egylet választmánya.

Tornászati mozgalmak Debreczenben.

Debreczen, okt. 30.

Élénk mozgalom indult meg városunkban a testgyakorlatok szélesebb körű terjesztése érdekében s az itteni torna-egylet kiterjesztése és nagyobb kifejtése céljából.

E cél elérésére a napokban nagy értekezlet tartott a városháza nagy termében, melyen a város intelligens eleme mintegy 50 jelenlevő által volt képviselve.

Az értekezlet előadója, Jenei Miklós rendőr-kapitányi fogalmazó, röviden vázolván a megindult mozgalom üdvös voltát és célját, előadja, hogy a torna-egyletnek ez idő szerint van 108 alapító és 3 pártoló tagja, a jelen mozgalom folyamán pedig aláíratkozott 3 alapító és 149 pártoló és működő önálló tag. Ily kedvező helyzetben a siker reményével lehetne gondolni arra, hogy a torna-egylet kebelében az önálló városi tagokból egy külön működő csoport alakíttathassék; egy szűkebb körű bizottság a torna-egylet alapszabálya keretén belül idevonatkozólag javaslatot dolgozott ki, mely ezen önálló működő csoport működését szabályozza s mely javaslat megállapítása volna a jelen értekezlet célja. Mielőtt ez

irányban a tárgyalások megkezdetnének, az értekezlet vezetésére elnök és jegyző választását hozzák javaslatba.

Az értekezlet elnökéül egyhangúlag Elek Lajos főiskolai tanár, jegyzőjéül pedig Szentgyörgyi Kálmán főiskolai segédtanár választatván meg, általánosságban tárgyalás alá vétetik az önálló működő csoport ügyrendére vonatkozó javaslat.

Dr. Kovács Gábor ügyvéd a megindult mozgalmat és az előterjesztett javaslatot nem pártolja, mert a torna-egyletet a főiskola kebelében levő iskolai színezetű egyletnek tartja és jobban szeretné, ha nem ennek a kebelében, hanem ezen kívül alakíttatnék egy úgynevezett atletikai club.

Zöld Mihály városi jegyző ennek elenében előadja, hogy egy újonnan alakítandó atletikai clubnak a kezdet minden nehézségével kellene megküzdeni s ugyanazon célokat a torna-egylet kebelében, mint önálló működő osztály sokkal könnyebben el lehet érni, annnyival inkább, mert a torna-egylet vagyoniilag már megizmosodva van, tekintélyes alaptőkével és szerelvényekkel rendelkezik. Helyiséget a főiskola ad s a meglevő eszközkhöz tisztán csak erők szükségesek. Ezek alapján pártolja a javaslatot.

Csiky Lajos főiskolai akad. tanár a javaslatot szintén pártolja, egyszersmind tiltakozik, mintha a torna-egylet iskolai színezettel birna, mert az alapszabályok világosan mondják és a régi gyakorlat azt igazolja, hogy a torna-egyletnek legtöbb tagja mint alapító és pártoló, leginkább az önálló városi polgárokból került ki.

Györfy Aladár, mint ki a fővárosi atletikai clubnak tagja volt, szintén pártolja, megemlítvén, hogy a csoport ugyanazon működést teljesíti, mint az atletikai club, s tisztán csak a czímben lehet különbség.

Ezek után a javaslat általánosságban elfogadtatván, a részletekhez hozzászóltak elnök: Elek Lajos, Csiky Lajos, Jenei Miklós, Márton Imre, dr. Kovács Gábor, Szűcs Kálmán, dr. Kocsár Gábor, dr. Kemény Mór, Zöld Mihály és Györfy Aladár. Némi csekély módosításokkal a javaslat elfogadtatott. Az önálló működő csoport tagjaiul még az értekezlet folyamán 33-an aláíratkoztak s az ülés berekesztetvén, a jegyzőkönyv hitelesítésével elnök, jegyző és előadó bizattak meg.

A javasolt ügyrend főbb pontjai: tag lehet minden önálló tisztességes egyén. A tanuló tagok csoportja külön órában fog működni, tanulva a tornát és vívást. A tornászattért az alapító tagsági díjon kívül 1 frt, a vívásért pedig ezeken felül egész évre 10 frtot kell fizetni. Előtornászokat, a maga részére elnökököt, ügyvezetőt maga választ; a saját kebelében becsületbiróságot állít fel, mely a személyi ügyeket intézi. Ezen pontok megerősítés végett a torna-egylet választmányához fognak betérjesztetni s ezután — a jövő hó elején tartatik meg az alakuló közgyűlés.

Kritika.

(A Gyertyánffy István által szerkesztett s a közoktatásügyi miniszterium által kiadott „Néptanító Lapja”-ból.)

„A testgyakorlati oktatás rendszere”. A testgyakorlati oktatásra vonatkozó törvények és rendeletek gyűjteménye. Irta Porzolt Kálmán, a „Herkules” testgyakorlati közlöny szerkesztője. Budapest, Aigner. 8-r. 86 l. Ára 80 kr. (Herkules-könyvtár VII.)

A czím ne vezessen félre bennünket. A kezünk alatti könyv nem valami rendszeres testgyakorlati oktatásra való útmutatás, hanem egyik felében egy tárcza-

ezikk-modorban irt vonzó fejtegetés a testgyakorlati oktatás mai állásáról s a testgyakorlás körüli tennivalókról, másik felében pedig az ide vonatkozó törvények s rendeletek gyűjteménye.

Porzsolt egyike azoknak, kik gyanítják a helyes utat, melyet a testgyakorlás terén követnünk kellene s más oldalról birnak is elég polgári bátorsággal — pedig ez még az athletáknál sem mindennapi erény — ki is mondani, hogy az eddig követett irány hibás.

De mint a zászlóbontók mindig, úgy Porzsolt is egy kissé túlzásba megy. Hanem hát kezdjük a dolgot elől.

Könyvünk első része, mint fentebb is említettük, kellemes irálylyal, jó magyar nyelven — tornatanároknál itt Pesten ritka erény — sorolja el a testi nevelés fontosságára s szükségességére vonatkozó érveket, elmondja a tornatanítás magyarországi történetét, idézi sorjában a testgyakorlati ügyekben kelt porosz-német rendeleteket s végre ismerteti közoktatásügyi miniszterünk idevágó intézkedéseit. S e fejtegetések közben odáig engedi magát ragadtatni, hogy állítson ilyeneket: ott állunk ma is, a hol 1868-ban, azóta semmi sem történt s így tovább, pedig a 40., 41-ik lapon ő maga sorolja fel, hogy 7268 iskolában a torna megfelelően tanítatik stb. Nos, hát ez azt mutatja, hogy ma is ott állunk, a hol 1868-ban? Azért, hogy egyszerre minden meg nem történhetik, a haladást nem látunk, nem lehet. Porzsolt túlzását azonban a jó ügy nevében, melyet szolgál, az önzetlen érdeklődésért, melylyel szolgálja, könnyen megbocsáthatjuk. E túlzásokhoz kell számítnunk Porzsolt azon állítását is, hogy az országban csak tizenegyezer forint fordítatik tornatanításra, s hogy a tornatanítók képzésével csak három intézet (két tornacsarnok s a paedagogium) foglalkozik. Az a tizenegyezer forint alkalmasint csak a tornacsarnokoknak adott segítség lesz, a tornatanítók képzése felől pedig Porzsolt nem szerzett magának elég információt.

Népoktatási törvényünk szerint minden népiskolai tanító tartozik képesítést szerezni a tornatanításra is. Ez okból valamennyi állami s jobb berendezésű felekezeti képezdében a torna szakszerűleg tanítatik 4 éven át, heti 2, esetleg több órán, ezenkívül a jelöltek paedagogiai és anthropologiai oktatásban is részesülnek. El lehet tehát bátran mondanunk, hogy az elemi iskolai tornatanítók képzése bizonynyal többet ér, mint a tornacsarnokok 6 hónapi tanítása; hat hónap arra se levén elég, hogy az illető jelölt tornászni megtanuljon.

A mi pedig a polgári iskolák s középtanodák számára való tornatanár-képzést illeti, Porzsolt e tekintetben azt óhajtja, hogy valamelyik képezdével (polgári iskolait vagy középtanodait ért) összekötve állítson fel a kormány egy tornatanárképző intézetet. Erre nézve szerencsénk van vele tudatni, hogy ily intézet a polgári iskolai tanárképző mellett, mint annak egyik szakcsoportja, tényleg főáll. Igazgatója a képezde igazgatója, tanára e sorok írója, s az anatómiát előadja benne dr. Hanzely, intézeti orvos, s a paedagogiát az intézet paed. tanára. Tehát körülbelül oly szervezettel bir, mint a 30. lapon ismertetett berlini tornatanár-képezde. Ez az intézet aztán nemesak állami ellenőrzés alatt van, de egészen állami intézet is. Van hivatalos tanterve, rendszabályzata, vizsgálati rendje stb. Felvétetnek bele az elemi népisk. okleveles tanítók, kik, mint mondtuk, tornamesterek s a kik e szerint a tornát már négy évig tanulták, a tanfolyam aztán 3 év, összesen tehát 7 év. Már tavaly képesítő vizsgálat is volt, melyen szakbiztosok voltak dr. Puky Ákos főorvos és dr. Hajnóczy József.

Ezzel aztán el is mondtuk mind, a mit vagy tul-

zásnak tartottunk, vagy nem találtunk a Porzsolt könyvében, most lássuk a többit, lássuk azokat az eszméket, melyekre nézve Porzsolttal teljesen egyetértünk.

Egyetértünk vele abban, hogy „privát szórakozás végett“ összeállított társaságokra a tornatanárképzést nem bízhatjuk.

Egyetértünk vele abban, hogy a tornatanárképzés államügy legyen.

S más részről a tornatanításra nézve egyetértünk abban, hogy annak ki kell terjedni a népiskolától fogva fel az egyetemig s nagyon helyesnek s megfigyelendőnek tartjuk, a mit Porzsolt az egyetemi ifjak tornázásáról s szerintünk „kötelező“ tornázásáról mond.

A tantervre vonatkozólag is igen helyes eszméket olvasunk Porzsolt könyvében. Ő is megkülönbözteti a görög rendszerű játékokat s a katonai jellegű tornázást. Kívánja, hogy a tantervbe vétessék fel mind a kettő, sőt, a mit csak Kiss Áron előadásából (I. a II. orsz. képv. tanítógyűlést) hallottunk még, sürgeti a torna és a játék speciális magyar jellegét. Tudjuk, hogy „Herkules“ című szaklapjában mit tesz e tárgyban Porzsolt s ép azért reméljük, hogy egykor talán e tekintetben is jobb állapotok állanak elő. Azt is elfogadjuk, hogy az úzás, korcsolyázás, vívás is vétessék fel a magasabb fokú tornatanárok képzésébe. Ime a földolgozban kész köztünk a megegyezés! Sőt abban is osztozunk, hogy az egyetlen igazi állami tornatanár-képző intézet, t. i. az, a melyik a polgári isk. képezdével kapcsolatos, még jobban kifejlesztessék s esetleg több tornatanárral láttassék el, mihez első lépésű lenne, hogy ily nagy intézetnél, a hol a tornatanításhoz oly fontos érdekek vannak kötve, a tornatanári állomások is a többi tanári állomásokkal egyformán rendszeresíttessenek.

A tornaüghöz s általában a testi neveléshez hazánk jövője fűződik, örömmel látjuk azért, ha e tárgyban a tollat oly szakember veszi a kezébe, mint Porzsolt, ajánljuk is nemesak szakembereknek, de politikusainknak is e jól irt füzetet, vajha az abban kifejtett óhajások tényekké válnának mielőbb.

OHEROLY JÁNOS.

Becsületbiróság és fegyverbiróság.

Sportegyleteinkben egy egészséges légáramlat kezd érezhetővé válni, mely abban nyilvánul, hogy becsületbiróságokat alakítanak kebelökben, melyek a tisztességes férfiak közt előforduló differenciákat akként egyenlítsék ki, hogy az oktalan párbajozásoknak eleje vétessék, de azért a becsület se szenvedjen csorbát. Nem rég közöltük a „Kolozsvári Athletikai Club“ erre vonatkozó szabályzatát; most pedig a nemzeti vívó-club és akademia kebelében alakítandó becsületbiróság szabályzatát ismeretjük.

A nemzeti vívó-club és akademia alakuló közgyűlése kimondja, hogy kebelében becsületbiróságot állít, melynek határozatai a Clubtagokra nézve feltétlenül kötelezők. A biróság azonban tartozik az esetben is összeülni határozathozatal végett, ha ez irányban nem egyleti tagok által kéretik fel.

A biróságnak joga van itélni:

a) van-e elegendő ok arra, hogy egy fél fegyveres elégtételt kérjen, s fog-e fenn indok arra, hogy a másik fél az elégtétel-adást anélkül tagadja meg, hogy ez által reá a gyávaságnak valami árnya hárulna?

b) Köteles-e valamely fél a másiknak fegyveres elégtételt adni?

c) Ha valamely fél, ellenfelének párbajképességét kifogásolja.

d) Ha a két fél segédei a fegyvernemre nem képesek megállapodni. A bíróság (fegyverbíróság) tagjai: az elnök, alelnökök, titkár és 20 tagból állanak.

A club választmánya a bíróságot vegyesen állítja össze részint clubtagokból, részint szakavatott nem clubtagokból.

A bíróság az elnök vagy akadályoztatása esetén az egyik alelnök vezetése alatt működik. Az elnök illetve alelnökök valamelyike a titkáron kívül sorsolás útján a bíróság tagjai közül 10 tagot jelöl ki, a kik közül a két fél kettőt-kettőt minden indoklás nélkül visszautasíthat. Ha a felek a visszautasítási joggal nem élnek, — az elnök illetve egyik alelnök hat bírót jelöl ki, — s a tanács így a titkárral együtt nyolcz tagból alakul meg.

A titkár mint a bíróság jegyzője működik, de szavazati joggal nem bír.

Minden kérdésben az általános szavazat többség dönt.

A club tagjai becsületbeli ügyeikről kötelesek írásbeli rövid jelentést tenni a club elnökségének.

K. K. F.

Velocipéd hintó.

(Képpel.)

A sportban korunkat teljesen a velocipéd uralja. Feltalálása óta a világ minden úttal bíró vidékén elterjedt már. Pedig e láb-bal hajtott jármű épen csak 24 éves találmány. Ez idő óta a gyári művészi munka remekművévé lett a gép és változatai, a különféle velocipéd-ek leírására fokos könyv kellene.

Amerikában és Angliában az épen csak velocipédet készítő gyárak számtalanok. Mondhatjuk, hogy nincs olyan jármű, melynek gyártására ily rövid idő alatt ennyi gyár alakult volna.

Az ilyen velocipéd-gyárak versenye hozza aztán létre a legmeglepőbb alakú gépeket. E lapok már számos érdekes alakú velocipédet mutattak be. Így láttunk kétféle vízi velocipédet, jégvelocipédet, az egy, két, három és több kerekű velocipéd-ek számos képét.

Ez alkalommal a már velocipédhintónak nevezhető társas-velocipédet, az e téren legújabb találmányt, mutatjuk be. Az első pillantás képünkre mindjárt meg-

győz e komplikált gép előnyéről. Ugyanis az eddigi társas-velocipéd-ek a háromkerekű gépek elvei szerint szerkesztettek. Vagyis, hogy a velocipédet nem a kerék felett ülve közvetlen a tengely forgatásával hajtották eddig a társas-velocipéd-eknél (oly gépek, melyeken három vagy több egyén ül), hanem a kerekek közt lent ülve fogaske-eket hajtottak, mely lánczeczal volt a tengelyhez erősítve. Ilyformán nagyon sok volt az erővesztés.

A régi társas-velocipéd-eknél, a háromkerekűből alakultaknál, a másik nagy baj az volt, hogy minél több- ben ültek a gépen, az összekötőrészek annál nehezebbek lettek, még pedig aránytalanul nehezebbek a hajtók szá- mánál.

Az új, a kétkerekű velocipéd-éből alakult társas-velo- cipédnél e baj is elenyészett, mert itt a géprészek terhe még csökkent. Csökkent ugyanis a kis kerék és a gerincz elmaradásával. Illetőleg ezek helyét tölti be az összekötő szerkezet, melynek súlya annyival kisebb az összes gerinczek és kiskerekek súlyánál, hogy ily módon e tár- sas-velocipéd 5 hajtó személyre úgy rendezhető be, hogy egy hátul álló szolgát és még egy, vagy két személyt a középen levő kényelmes kocsitulésen az öt velocipéd-ező könnyen elvihet.

Nagy előnye továbbá e hintónak, hogy igen csekély alakítással, de a nélkül, hogy ez a gépeknek ártana, a közönséges velocipéd-ek foghatók be a szer- kezetbe.

Képzeltető mily passzió lehet ily gé- pen kedves társaság- ban utazni! De csak jó úton! Így hát kevés helyen szép hazánkban. Nálunk általában, hol a leg- keskenyebb járású kétkerekű velocipéd- nek is kellemetlen- nek kerékvágásos utaink; a három vagy több kerekű gépeken már nagyon nehezen járhatunk.

LÉNER GYULA.

A „Budapesti korcsolyázó-egylet“ 17. rendes köz- gyűlése.

(1886 október 30-án.)

Elnöklő dr. Busbach Péter országgyűlési képviselő a közgyűlést, 35—40 tag részvétele mellett megnyitván, a jegyzőkönyv hitelesítésére Porzsolt Gyula, Návay Gyula és Darányi Kálmán, a szavazatok szedésére dr. Pözl István elnöklete alatt Mészáros Ferencz, Szé- nasy László és Porzsolt Dénes r. tagokat kéri fel.

Titkár, a lapunk más helyén egész terjedelmé-

ben közölt évi jelentést felolvastván, az abban foglaltakat elnök tárgyalás alá bocsátotta.

Első szónok: Steinacker Ödön országgyűlési képviselő hosszabb beszéd kíséretében indítványozta, hogy a választmány újból oda utasítsa, miszerint a mesterséges jégpálya létesítése érdekében szükséges s elmulasztott intézkedéseket azonnal tegye meg.

Porzsolt Gyula miniszteri titkár, felemlítvén azon rendkívüli nehézségeket, melyek ily mesterséges jégpálya még ez évben leendő felállításának akadályában állanak, a választmány elodázó intézkedéseinek védelmére kelt, s jelezte azt, hogy egyelőre meg kell elégednünk a tó vizének legközelebb keresztül viendő oly mérvű leeresztésébe, mely mellett a huzamosabb időig tartó korszolvasás még is lehetséges leendő; szónok azon meggyőződésének adott kifejezést, hogy a választmány a mesterséges jégpályának ügyét el nem ejtven, minden előintézkedést és részletes tanulmányt megteendő, hogy az oly sokak által óhajtott pálya egy-két év alatt mégis létesíthető legyen.

Elnök saját és a választmány álláspontjáról kijelentette, hogy bár a mesterséges jégpályának felállítását „ezidőszerint” lehetségesnek nem tarthatják, az ügyet úgy a főváros tanácsánál, mint az egyesületben ezután is a legmelegebben fogják terjeszteni. Részletes és megnyugtató fejtegetésében fősúlyt fektetett a mesterséges jégpálya roppant új befektetéseire, mely nagy kiadásokat a jelenleg rendezett anyagi viszonyok között álló egyesület meg nem bírhatná; a tagokat pedig új részvények aláírására birni alig lehetne.

A jelenlegi csarnok — melyet Európa bármely fővárosa méltán megirigyelhet — még 9 évig fog az egyesület birtokában maradni, az elég hosszú idő arra, hogy nagyobb tartaléktőkét gyűjthetve, egy a modern igényeknek sport mindenben megfelelő mesterséges jégpálya és új csarnok felépíthetése.

A közgyűlés a felvetett indítvány felett szavazással határozott. Steinacker indítványa mellett csak 6-an szavazván, az elesettnek tekintett.

A fölmentvények megadása után választmányi tagokul megválasztottak: dr. Hegedüs Kálmán, Hoffmann Győző, Jankovich István, Jezovits Kornél, Luczenbacher Miklós, Stuller László és Szarvas Sándor. A számvizsgáló bizottság tagjai lettek: Mitterdorfer Gusztáv, Róna Márk és dr. Vetsev István.

A közgyűlés az érdemdús elnök életetésével végződött.

P. Gy.

Versenyek Palicson.

Palics, okt. 27.

Az „Achilles Egyesület” ez évi őszi viadalait október hó 23. és 24-én tartotta meg.

A versenybizottság következőleg alakult meg: Igazlátók: dr. Kanyurszky György és dr. Mukits Károly. Pályabírók: Szögvári Arthur és Várad Ede. Időmérő: Kolosi Ferencz, Höber Vilmos. A versenyek közepszerű eredménnyel folytak le, a mit a folytonos esőzések által megpuhult pályának lehet tulajdonítani. A versenyek Palicson reggel 8 órakor vették kezdetüket.

I. Gyaloglás súlylyal megnehezítve: Táv 3 km., minden versenyző 10 kgrmot köteles magával vinni, melynek eldobása vagy a földre letévése disqualificatiót von maga után. Nyílt verseny. Az értékes serleget Papp Nándor nyerte el, 19 p. alatt téve

meg az utat, jó második Peics János lett 19 p. 20 mp., harmadik Szagmeiszter Antal lett 19 p. 30 mp.

II. Vasparipa verseny; Táv 1 km. Zárt verseny, öt induló közül első lett Sass Endre 2 p. 6 mp., második Matkovits Miklós 2 p. 15 mp.

III. Síkfutás: Táv 200 m. Nyílt verseny, első lett Vermes Nándor 25 mp. alatt, jó második Matkovits János 25²/₃ mp. alatt.

IV. Akadály vasparipa verseny. Az 500 méter hosszú s egy méter magas akadállyal ellátott pályát Sass Endre mint első tette meg, második Vermes Lajos bajnok, harmadik Peics János, Röpszil Vilmos a harmadik akadállyal gépében megbottolt és bal karját ficzmitá, Vermes L. leveretése szintén e szerencsétlenségből magyarázható. Sass Endre 2 p. 19 mp. ideje első rendű rekordnak ismertetett el.

V. Háromkerék (tricycle) versenyben Vermes Nándor első, Vermes Lajos jó második lett.

VI. Nagy vasparipa versenyben: Táv 10 km. első lett Matkovits Miklós 23 p. 10 mp. második Peics Béla 24 p. 4 mp., jó harmadik Matkovits János 24 p. 10 mp.

A versenyek 24-én folytatást nyertek. A magas ugrásban első lett Vermes Lajos bajnok 184 cm. ugrással, második Peics János. A korongvetésben Matkovits Miklós és Vermes Nándor tüntek ki.

A súlyhajításban Mánits Péter. A súlydobásban ismét Vermes Nándor lett első.

Matkovits Miklós a korongvetésben a 3 m. 50 cm. magasságot 14 méter távolságból biztosan vetette át.

A 2 kgr. súlyú discussal történt vetésekből eddig (Myron-féle állásból) ez ismertetett el a legjobb rekordnak.

MATKOVITS MIKLÓS,
a versenybizottság titkárja.

Torna óra-rend.

(Tornakártyák.)

A zárjelek közé tett számok azon oldalt jelölik meg, a melyen a Porzsolt Lajos „Tornázás kézikönyvében” az illető gyakorlat bővebb leírása felfalálható.

19. tornaóra.

6—18 évesek: Bottal katonai fegyverfogásoknak kezdő gyakorlása a lépcsőzetes csapatfelállításban négyes beosztással eszközendő (84.): „súlyba”: botot jobb kézzel közepén fogva a test mellett tartani, felső vége a testtől egy arasznyira előre, alsó vége lent kissé hátra; „lábhoz”: botot lécsüsztatni a jobb láb külső ele mellé és a jobb kéz természetesen lenyújtva a test mellett tartja; „súlyba”: jobb kéz kissé felrántja a botot és valamivel lejjebb fogva azt lent tartja; „vállhoz”: a bot függélyes helyzetben emeltetik jobb kézzel a jobb váll elé, hol kéz a mell előtt átfog a jobb kéz alá, most a jobb kéz le fog a bot alsó végére, a bal kar pedig a bal oldalhoz visszatér; „súlyba”: bal kéz a mell előtt átfog a bot közepére, a jobb kéz pedig közel föléje, ekkor a bal kéz elhagyván a botot mindkét kar lenyújtatik; „lábhoz”, „vállhoz”: jobb kéz felemeltetik a jobb váll elé, bal kéz megfogja a függő bot közepét, jobb kéz egészen lefog, bal kar fogást felhagyja; „lábhoz”: bal kéz átfog bot közepére, jobb kéz fent vesz fogást a váll előtt, bal kéz el, mindkét kar nyújtatik; „vállhoz”, „tisztelkedj”: az első ütemű

mozgás: jobb kéz a csípőig emelve kissé feltolja a botot mialatt a bal kar derékszegig hajlítva a mell előtt átfog a botra, a következő második ütemű mozgás: mindkét kéz átviszi álló tartással a botot a test bal oldalához, ott bal kar derékszegig, jobb kar lenyújtva csak kissé hajlítatik; „vállhoz”: a kezek ismét vissza viszik gyors mozgással a botot a jobb váll elé emelt tartással, ezután bal kar a bal oldalhoz visszatér, a jobb kar lenyújtatik; „lábhoz”, „tisztelkedj”: jobb kéz a bottal felemeltetik a jobb váll elé, bal átfog a bot közepére, azután a jobb kéz lefog a bal alá csípő tájáig, most gyors mozgással vitetik a bot a test bal oldalához a fentebb írt tisztelgő tartásba; „lábhoz”: a bot vissza vitetik jobb oldalhoz, jobb kéz ismét vállmagasságban fogja meg a botot, ezután bal karral fogás el, mindkét kar lenyújtatik; tisztelgés sohase vezéreltessék a fegyvernek, illetőleg a botnak súlyban tartásából, hanem elébb mindig vállhoz vagy lábhoz tétel eszközöltessek. Vissza-alakulás egy sorba, jobbra át, botot hátra a derékra átkulesolni a karokkal, menet indulj, — pár percz múlva botot előre hozva mindkét kézzel fej fölött tartani, — majd onnét lehozni fej mögé a nyakszirtre, ismét előre a mell elé, sor állj; járás közben páros karlökés fej fölé és vissza karhajlítás a következő lépésre, egyszerre kezdeni a kilépést és karlökést, menet indulj, — karlökés elég, botot egy helyen lerakadni, sor állj, balra visszakozz.

Zergevadászat (140.) pihentető sétákkal: a tornatér közepén felállítatik az ugró mércze, a pálcán innen is, túl is egy-egy ugródeszka rézsút szembe egymással, a tornázók fele innen, fele túlról szaladnak, az ugráskor egymás mellett elhaladva ellentétes irányban futnak tovább, míg ellenpártbeli sor végéhez nem esatlakozhatnak, ekkor összeolvadva mind egy hosszukás körpályán futnak, közepen folyton átugorva a pálcát, 3-szor körben futás után beszüntettetik az ugrás, valamint akkor is, ha az alacsonyra tett pálcza leverett. Séta, azután ismét ugrás.

6—14 évesek. Magas nyújtón: (173.) ugrással fogni fel a rúdra felső fogással, bal és jobb kézzel felváltva fogni összéb a kezek zárkózásáig, aztán ismét szét; függésben cserélni a fogást felső fogásból alsóba és vissza változtatva; függés vegyes és zárt fogással, bal alsó, jobb felső, így törzsforgatás jobbra karok keresztvezéséig és vissza; ugyanaz ellenkező fogással balra fordulattal; függésben láblógázás előre és hátra, folytonosan cserélve a lábakat; függésben páros lábakat zárva lógázni (lóbálódzás) előre, hátra úgy, hogy a testtörzs folyton megtartsa függélyes helyzetét; szintén úgy lógázni, a lábaknak 3-szor előre lendülésekor a karokkal pillanatra felhúzódni és ismét lenyújtani; függésben felső fogással lendülni előre és hátra, a lábakkal együtt a testtörzs is kimozdul a függélyes helyzetéből; lendülni vegyes fogással, a 3-ik hátralendüléskor az alsó fogásban lévő kéz is felső fogást vesz, a 4-ikre hátul leugrás (6—8 évesek ezt nem) függésben jobb térd emelés a mell felé, felváltva egyik térdet lebecsátani és a másikat emelni; páros térdemelés és lenyújtás; feszített karral függés felső fogással, $\frac{1}{4}$ törzsfordulat balra mialatt a jobb kéz a fogást felhagyja és átfog a bal kézen túl; ugyanaz ellenkező oldalra; ugyanaz félfordulattal; ugyanaz kis lendület után az előre lendüléskor.

14—18 év. Magas nyújtón: felugrás függéshez felső fogással, páros lábat zárva lógázni előre és hátra, testtörzs nem lendül ki a rúd alól, a lábaknak 4-ik előre lendítésekor felhúzódni és hajlított karral függésben maradni, abból leugrás; lendülni előre és hátra lábakkal és testtörzsszel, hátra leugrás (173. old. 51. ábra);

lendülni vegyes fogással függésben; haránt függésben a vállak irányában lendülés, kezek orsó tartással fogódnak; lendülés oldalfüggésben zárt felső fogással, lábak terpesztett tartásban; az előre lendülés pillanatában balra fél fordulat, mialatt a jobb kéz átfog túlra, bal kéz marad; ugyanaz ellenkező oldalra; bal kéz alsó, jobb felső fogás, a hátralendüléskor jobb vállal hátra $\frac{1}{2}$ fordulat, ez alatt a jobb kéz is átfog a bal kézen innen alsó fogással, bal kéz marad; ugyanaz ellenkező oldal felé; függésben páros térdemelés után bal (jobb) lábat áthúzni a kezek között, térdben a rúdra kulesolni, karokkal felhúzódni és leereszkedni, mialatt a jobb (bal) láb feszítve tartatik; ugyanezen fekvéssel függés egy térdben és kezeken, lendülés nyújtott karokkal, a 4-ik előre lendüléskor a befűzött lábat visszahúzni és függés után leugrás hátra; bal térdben csüngés a fogózó bal kézen kívül, jobb kart hónaljban a rúdra feltéve fogás, lendülni (169. old. 48. ábra), a hátlendület után feltolni a testet támaszkodással fekvésbe, majd a bal czombon ülésbe a rúdra, vissza hátra leereszkedni térdcsuklóba, függésbe, állásba; térdfellendülés ülésbe a bal czombra a bal kézen kívül.

20. tornaóra.

Szökdelési összgyakorlatok szabad ég alatt: kezeket csípőre, sor jobbra át, előre szökdelve futás után lépésekkel, bal mindig elől; ugyanaz, de a jobb láb elől (103.); oldalt törzsringatással menet előre egymás után; kezek mellhez, szökdelni két utánlépés és egy továbblépés váltakozva; előre és hátra törzsringatással járás; kettős tipegéssel szökdelni tovább (104.), bal lábon kétszer, jobbal is kétszer; karkulesolás hátul a derékre; keresztbe lépkedésekkel járás; szintén úgy előre szökdelés; hármal lépésekkel előre járás (103.); ugyanaz futással; karkulesolás a mellre; lassú lépkedés magasra térdemelésekkel. Korlát mindkét végénél egy-egy és közepén a korlátok között is még két tornász működnek egyszerre: felkarokat a korlátokra nyugtatva függés térdemeléssel; háttal dőlni bent az egyik karfához, ugyanaz: átkulesolni a bal (jobb) karral, és a másik karral a mell előtt támaszkodni, így lebegni pillanatokra felemelve a lábakat; karfák között állásból felugrani támaszkodással ülésbe egyik korlátfára, vissza körbe leugrás; ugyanazon ülésből át a másik karfára és azzal kifelé leugrás (10—18 évesek); oldalállás kívül, felugrás a karfára támaszszal fekvésbe, átfogni a túlsó karfára és ekkor láblógázás, visszafogni, azután leugrás; ugyanazon fekvéssel támaszkodásból ülésbe húzni föl a testet, törzsfordítással, lábak kívül maradnak; szintén úgy ülésbe, de fordulat nélkül a lábakat át beemelve a karfák közé, onnan fel a túlsó karfára, oda átülni, túlra leugrás. Külső oldalról guggolásból vetni fel a lábakat a túlsó karfára térdcsüngéshez (191.). Végül: kötélhúzás, két párt, kisebb korúak egyszer, nagyobbak kétszer, háromszor.

K ü l ö n f é l é k .

Azon t. olvasóinkat, kik még előfizetésüket nem küldötték be, tisztelettel kérjük az előfizetési ár (negyedévre 2 firt) sürgős beküldésére, hogy a lap expedálásában semmi fennakadás se álljon be.

Mutatványszámokkal szívesen szolgálunk. Elmaradt példányok reklamatioja a szerkesztőséghez (Lipót-utca 50.) intézendő.

A bicyclesport Berlinben. A bicyclesport nagy előmeneteleket tesz. Berlinben a jövő hónaptól kezdve megszüntetik a bicyclesport elé a rendőrség által életbe léptetett akadályokat. Berlinnek csaknem összes utcáin megengedik a kerékpár használatát; csak az Unter den Linden déli oldala, a Fridrich- és Leipziger-utczák lesznek előlük elzárva.

A „Magyar Velocipéd Club“ október 24-én d. u. sikerült kirándulást rendezett Besnyőre, Kaszás István és Szvoboda Gyula kedves tagtársaink fogadtatására. A kiránduláson részt vettek Barella Andor (Salgó-Tarján), Vuits István és Szabó Sándor, az útát Gödöllőig 2 $\frac{1}{2}$ óra alatt tették meg, hol ebédeltek, itt a „Club“ kedves elnöke; ifj. gróf Festetich Pál valamint ifj. Lehoczky János és Karner Ede csatlakoztak s így most már hatan Besnyőre hajtatnak. Besnyőn $\frac{3}{4}$ óráig vártak, de hiába, mert a két barát nem jött meg s így kénytelenek voltak már sötétben vissza indulni. Az út igen kellemes volt, de Kerepesen a gépeket kellett rendbe hozni s $\frac{1}{2}$ órai pihenő után újra folytatták útjokat egész Pestig, hol a társaság azon szándékkal osztott szét, hogy jövő vasárnap egész napra szintén kirándulást rendez Ercsénybe.

T. S.

„Germania“ frankfurti csónakázó-egylet ujabban ismét egyet szerzett szép győzelmeihez. Október 16-án volt Frankfurt város vándordíjáért a küzdelem, három versenytárs között könnyen győzött a „Germania“ négyes csapata; köztük a híres bajnok Wild Achilles is.

Franciaország 100 kilométeres bajnoki velocipéd versenye tizenhat pályázóval tartatott meg, első lett F. d. Civry 4 óra 3 p. $\frac{2}{3}$ mp., rosz második M. Du Bois, harmadik M. Terront.

Az angol csónak-sport a most lezajlott sculler versenyek után sem veszt érdekességéből, egyik verseny a másik után tartatik, legközelebb ismét négyes csapatban küzdenek Amerika és Anglia híres evezősei, novemb. 8-a és 13-án dupla kettősben, a verseny érdekességét nagyon fogja emelni, hogy Hanlan az exchampion mindkét esetben fog küzdeni.

AIGNER LAJOS könyvkereskedésében

(Budapest, váci-utca 1.)

előfizethetni a „HERKULES“
testgyakorlati képes hetilapra.
Negyedévre 2 frt.

A „Herkules“ testgyakorlati közlöny az egyetlen magyar képes hetilap mely a testgyakorlatok és testedző sport minden ágára kiterjed; ismeretterjesztő és mulattató cikkeket és képeket közöl a tornázás, athletika, csónakázás, úszás, velocipédezés, vívás, korcsolyázás, vitorlázás, kerékkorcsolyázás, ökölvívás, gyaloglás, birkózás, labdázás, női sport, testgyakorló játékok és sportversenyekről; nagy súlyt fektet az iskolai tornázásra, kiterjed a katonai testgyakorlatokra s kimerítő tudósításokat közöl a testgyakorló- és sport-egyletek működéséről.

Negyvennyolcz egyletnek hivatalos közlönye.

A közoktatásügyi miniszter rendeletileg ajánlotta az ország összes tanintézetinek.

A „Herkules“ előbbi évfolyamaiból még néhány teljes példány szerkesztőségünk útján megszerezhető, még pedig a következő árakon:

A „Herkules“ 1884-iki egész évfolyama	bekötve 6 frt
„ „ 1885-iki „ „	8 „
„ „ 1886-iki félevesi folyama	4 „

Tartalom: A nemzeti vívóakademia. Sztrakay Norberttől. — Egy év a budapesti korcsolyázó-egylet életéből. — Tornászati mozgalmak Debreczenben. — Kritika. Oheroly Jánostól. — Becsületbiróság és fegyverbiróság K. K. F. től. — Velocipéd hintő. Léhner Gyula. — A „Budapesti korcsolyázó-egylet“ 17. rendes közgyűlése. — T. Gy. től. — Torna óra-rend. — Különfélek.

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca
1. sz. Aigner Lajos
könyvkereskedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre . . . 2 frt.
Félévre . . . . 4 frt.
Egész évre . . . 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két ha-
sabos petitseróért 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ   PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA: **AIGNER LAJOS.****Szerkesztőség:**

Budapest, IV. kerület,
Belváros, Borz-utca
9. szám II. em.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmentetlen leveleket
nem fogadunk el.

AZ »ACHILLES« VELOCIPÉD- ÉS CSÓNAK-EGYLET, AZ »ARADI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BALATON-EGYLET«, A »BEREGSZÁSI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET«, A »BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI TORNA-EGYLET«, A »BUDAPESTI VASPARIPA-EGYLET ELŐRE«, A »DEBRECZENI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »DEBRECZENI TORNA-EGYLET«, »ELSŐ MAGYAR VÍVÓ-EGYLET«, A »FERTŐI CSÓNAKÁZÓ-TÁRSASÁG«, A »GYŐRI CSÓNAKÁZÓ-EGYESLET«, A »KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »KOLOZSVÁRI ATHLETIKAI CLUB«, A »KOLOZSVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, »FŐVÁROSI VÍVÓ-CLUB«, A »KÖRMENDI ATHLETIKAI CLUB«, A »KUNSZENTMÁRTONI CSÓNAKÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »MAGYAR-ÓVÁRI TORNA- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAGYAR VELOCIPÉD-CLUB«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »LÉVAI TORNA- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-BÁNYAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-ENYEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-KANIZSAI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NEMZETI HAJÓS-EGYLET«, A »NEPTUN BUDAPESTI EVEZŐS-EGYLET«, AZ »Ó-BUDAI TORNA-EGYLET«, A »PANNONIA CSÓNAK-EGYLET«, A »POZSONYI HAJÓS-EGYLET«, A »POZSONYI TORNA-EGYLET«, A »PRIVIGYEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »RIMASZOMBATI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁTORALJA-ÚJHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁLGÓ-TARJÁNI VASPARIPA-SZÖVETKEZET«, A »SELMECZI AKADÉMIAI ATHLETA-CLUB«, A »SOPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZABADKAI TORNA-EGYLET«, A »SZARVASI KORCSOLYÁZÓ-KÖR«, A »SZEGEDI CSÓNAKÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI TORNA-EGYLET«, A »SZÉKELY-UDVARHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZÉKESFEHÉRVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET« S A TENESVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET.

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ö nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Vacsora-kompaniák.

Mulató nép vagyunk, elmondhatjuk bizvást magunkról. Szeretjük a víg társaságot, főleg mikor étkezünk. Sőt azt mondhatnánk, hogy társas életünk csupán az ebéd és vacsora idején van, no meg vidéken már villásreggelinél is.

Nálunk az ok, a fődolog a társaság egybehozatalára, és együtt tartására a jó étel és ital. A finomabb szaloni életnek csiráját is alig találunk meg közép-osztályunknál.

De nemesak a társalgási szórakozásnak gócpontja az étkező asztal, hanem minden kis és nagy dolognak közös intézői a vacsora-kompaniákban tömörülnek. Miután nincs családi társas életünk, a klubok társas élete emelkedik, mely legélénkebb és legvirágzóbb a téli idényben.

Ki csak egy kicsit ismerős a fővárosi, vagy bármely kisvárosi étellel is, tudja, hogy minden közügybe mily következetesen belejátszik a magánosak érdeke, ellen- vagy rokonszenve. Kis és nagy asztal-, vendéglő-, vagy club-társaságok vezetik a közügyeket.

Nos és mindez nem is lesz és nem is igen lehet máskép, csak épen az a baj, hogy e nagyon is jelleműn alapuló pajtáskodás igen szűkkörű és a társadalmi válaszfalakat nemhogy döntögetné, hanem még erősebbé teszi.

Itt jövünk azon eszmére, mely a társadalmi szokást a sporttal szoros kapcsolatba hozza. Ugyanis épen a sport az, mely a különböző állású egyéneket meglehetősen kellemes uton-módon egybehozza és kibékíti egymással.

A tornaterem porondján a kevésbé finom műveltségű ember sem csuszik el oly könnyen mint a szalonok falók sáros padlóján, és a testi erő és épség alapján könnyen létre jó az egyetértés. Igen helyesen van tehát megválasztva tornász jelszól az „épség, erő, egyetértés“.

A sportnak ez egyenlősítő vonását felhasználni tehát mindenesetre üdvös dolog lesz mind a társadalmi életre, mind a sportra. Erre nézve pedig mi sem kínálkozik alkalmasabbnak, mint mulatozó hajlamunknak e téren keresni kielégítést. Ha a testgyakorló téren egybegyűlteket sikerül vacsora-kompaniává alakítanunk, mindenesetre a sport csak nyer általa.

Nem új ez eszme, mert hisz régi dolog a sportegyletek mulatozása és nagyon tudjuk, hogy ha a versenyek nem is népesek, de a bankettek mindig sikerülnek. Most csak azt óhajtánánk, hogy némi folytonosság, némi rend jöjjön az eddigi céltalan dinom-dánomba.

Van olyan sport-egyletünk a fővárosban, melynek felvirágzását csaknem kizárólag a heti mulatságok okozták. Az igaz, hogy nem volna jó ily dolgokkal dicsekedni, de viszont egy még nálunk meg nem erősödött intézménynek, milyen a testedző sport, számot kell vetni mostani hajlamainkkal. Ha a borozgatás és vacsoratársaság alkalmasnak kínálkozik a sport megkedveltetésére, ezt is fel kell használni, hanem csak úgy, hogy ne a borozó, hanem a tornázó társaság szaporodjék.

Nagyon ajánlatos a vacsorázást felolvasással, vagy vitázás rendezésével egybekötni. Nem kívánva természetesen holmi nagy tudományos értekezések felolvasását és nem is ragaszkodva szorosán csak az üzött testgyakorlathoz, hanem minden neméről a sportnak beszél-

getvén. A komikus mutatványok, gyermekes játékok, fűszereznék az ily összejöveteleket, hol mindenki bemutathatná mulattató ügyességét, elkezdve a kukorikolástól egész a hasbeszélésig.

Kedélyesség! Ez a társaságmelegítő kellék hiányzik a mi sportköreinkből. Ezt nevelné és teremtené meg a vacsora-kompaniák szelleme és ezért vagyunk mi is ezen bár sokszor megrovandó pajtáskodás mellett.

PORZSOLT JENŐ.

A kolozsvári athleták Deésen.

(Saját tudósításunk. — Versenygyaloglás. — Athleta viadal. — Tánczestély. — Vívási gyakorlatok.)

— 1886 okt. 24-én. —

A Kolozsvári Athletikai Club történelmében kedves ünnepnapot képez a deési gyalogverseny és kirándulás emléke. Annyi vidám epizód, oly meleg barátság emléke fűződik e naphoz, hogy a kirándulók legifjabbjai még öreg korukban is szívesen gondolnak majd e napra vissza.

Furesa dolog különben, hanem leirom, a mit egyébként titokban kellene tartani. A club tagjai összeesküvést szöttek úgy egy hónap óta. Elhatározták, hogy míg a gyaloglók gyors léptekkel mérik az országutat, addig ők vasuton mennek egy gyorsabb hadjáratra s meghódítják Deést az „athletika“ eszméjének.

Elmondjam-e, ne mondjam-e mi történt?

A szép számú serég, élén egyik kipróbált alhadvezérével, a megérkezés után rögtön kapitulált. Egy rövid, de nem véres viadal a sétatéren s azzal vége. Le voltak fegyverezve a hódításra vágyó athleták. Lefegyverezte őket Deés közönsége. Rögtönzött részükre olyan fogadtatást, melynek ünnepélyes palástja alatt meleg testvéri jobbot szorítottak. Deés közönsége s a deési fiatalság mintha egy eszmétől lett volna áthatva, minden kirándulónak a gondolatait is ki tudta találni. S a deési hölgyek? No hiszen! velük szemben épen nem voltak trainirozva a clubtagok. Az ő kedvükért át akarják helyezni az athletikai clubot Deésre. Azt mondják, csak ott lehet, hol a tűzsugarak gyújtják a sziveket, az erő megkétszereződik, bemutatni olyan eredményeket, a mikre a hideg angol athleták sem képesek fejesóválásnál többet mondani.

Különben, hadd beszéljenek a tények:

Verseny-gyaloglás.

Mosolygó vasárnap virradt a gyaloglókra. Jó kedvet csinált a gyalogláshoz. Már reggel 7 előtt együtt volt a Kol. Közl. szerkesztőségi irodájában mindenik versenyző. Megjelent köztük a club elnöke br. Jósika Lajos ő nagyméltósága is, a mi örömeiket nagyban fokozta. 7 óra előtt a versenyszabályok megtartását kézással fogadták az indító bizottságnak. 7-kor útnak eredtek heten.

A nyolczadik, Borbély György bajnok, fél nyolczkor indítottatott útnak. Utánuk ment kíséretül felöltöket s az útra szükséges szereket szállító két bérkocsi, melynek egyikében a club titkárja, a másikában a club orvosa foglalt helyet. A versenyzőket többen kísérték el darab útig a kirándulni nem szándékozó club tagok.

Az első csoport a városból a mint kiért, rendkívül meggyorsította a menetet. 7 percz alatt haladtak egy-egy kilométert. Egy darabig Páska vezetett. Azontúl Benyovits Lajos vette át a vezetést s közte és a többi között a távolság fokozatosan nőtt. Csizmadia András igyekezett csupán beérni s így ő is jóval előtte járt a főcsoportnak.

Borbély, mint tapasztalt gyalogló, kímélte erejét. Ő s kísérője Simonffy Géza, ki versenyen kívül kísérte 30 klm. távolságig a bajnokot gyalog, átlag 8 percz alatt haladták el a kilométereket. Az első két mértföld után már 3 órányi távolságra maradt el a többitől. Válaszúton a kísérő kocsikból fogyni kezdett a versenyzők italneműje; fekete kávé, citrom stb. efféle szükségességeket készségesen ajánlott fel s látta el a kocsikat báró Bánffy Ádám főúr. Ezentúl, a két előre haladottat kivéve, a többiek tetemesen lassították a menetet. 28 kilométer út után Tokaji László kocsira ült. Ugyanezt tette harmincz kilométer út után Páska Zoltán. Az útba eső falvak intelligenciájára mindenütt éljenezve fogadta a versenyzőket, Kisjenőben virágokat szórtak elibök s bouquettokat dobta a kísérő kocsikba. Borbély nyomult előre s Kolosváryt majd Körösyt beérte. Körösy Szamosujvár mellett kiállt. Szamosujvár előtt Grosz Viktort is megelőzte a bajnok. Előtte már csak Benyovits és Csizmadia volt, kik egy, illetve 1/2 kilom. egymás közti térrel jól haladtak s nem volt szándékuk tért engedni.

Versenyzők a Szamosujvár mellett elhaladó régi országhútra tértek, míg a kísérők a városon át hajtottak kocsijukkal s a beérkezést táviratilag jelezték Deésre. Szamosujvár végén, hol a két út összetalálkozik, már várta a versenyzőket a deési fogadó bizottság s Szamosujvárról néhány érdeklődő. Borbély teljes erővel igyekezett előre. Az utolsó mértföld előtt, daczára Csizmadia erőfeszítésének, elébe került. Ezentúl csak Benyovitsot üldözte. A távolság kettőjük között is, daczára Benyovits erőfeszítésének, fokozatosan apadt. Azonban a cél már közeledett, beérni nem tudta. Benyovits 2 óra 35 perczkor érte el a célpontul kitűzött megyeház kapuját, Borbély 2 óra 39 perczkor. S így kettőjük beérkezése között csak 4 percz volt a különbség.

A többi versenyzők látva azt, hogy két előttük haladó társukat beérni úgy sem képesek s a propozíciók szerinti 9 órából még elég idő áll rendelkezésükre, nyugodt menetben haladtak befelé. A propozíciók szerint ugyanis minden 9 óra alatt beérkező részére bronz-érem tüzetett ki.

Csizmadia András 3 óra 5 perczkor, Grosz Viktor 3 óra 5:30 perczkor, Kolosváry János pedig 3 óra 9 perczkor ért be. S így az elindulási időt számítva Benyovits Lajos 7 óra 35 percz alatti beérkezésével arany-érmert, Borbély György pedig, kire 1/2 óra handicap volt téve 7 óra 9 percz alatt ezüst-érmert, Csizmadia András 8 óra 5 p., Grosz Viktor 8 óra 5:60 p., Kolosváry János pedig 8 óra 9 percz alatti beérkezésével bronz-érmert nyert. Tekintve, hogy a régi országhúton haladva, a kitűzött távolság 51 kilométert tesz ki, Borbély György egy kilométert átlag 7 1/2, Benyovits 8, a többi versenyzők pedig 8 1/2 percz alatt tettek meg.

Az utolsó beérkezők bevonulása alkalmával érkezett Deésre a club elnöke, báró Jósika Lajos ő nagyméltósága is, kit a megyeház környékét körülvevő néptömeg, a beérkezett versenyzőkkel egyetemben lelkesen megéljenzett.

Viadal a sétatéren.

A club tagjai közül, részint vidékekről, számosan vonultak be e napra Deésre, részint a vonattal rándultak ki nagy számban, úgy, hogy összesen 37 tag szerepelt a deési ünnepélyeken. A rendezőség a club fehér-piros színeiből álló karjelvényt viselt. A vonattal érkezőket a pályaháznál nagy néptömeg várta. A vonat megérkezésekor dörgő eljen hangzott föl, a tűzoltó-zenekar a Rákóczi játsza, melynek végeztével dr. Bónis Árpád, megyei fő-

jegyző üdvözölte meleg, szíves szókkal az érkezőket, kiknek nevében a club alelnöke, dr. Baintner Hugó válaszolt.

Az athleták a fogadás után a fogadó bizottság vezetése és zeneszó mellett, üresen hagyva a számukra kiállított kocsikat, gyalog vonultak a városba, a hol a megyeházán az atletikai club tagjai br. Bánffy Dezső főispán ő méltóságának bemutatattak.

Ezután reggeli várta a vendégeket az Európa szállóban, a melynek elköltése után sport-ruhába öltözködve, siettek a sétaterre, mely atletikai versenytérnek volt berendezve s hol nagy néptömeg várta a viadal lefolyását.

A sétatéri viadalon ugyanaz a versenybíróóság működött, mely a gyalogverseny eredmények konstatálására kéretett fel s ez a következő urakból állt: báró Bánffy Dezső elnök, Tatrossy Ferenc igazlító, Bokros Andor, Baintner Hugó, Fenyő Lajos, Godina Lajos, Incze Kálmán, Markovits Antal, Markus János, Péchi Lajos, Péterffy Zsigmond, Pfeiffer János, Placsnitár Ödön, Schwai-czer Sándor, Szabó Endre, Szarvady Adolf, Tüzes Karácsony verseny bírák és Buday Elek m. b. jegyző.

A viadalra a club elnöke br. Jósika Lajos is 50 frankot adományozott s a szép tisztelet-ajándékok részint ebből szereztettek be a győzőknek.

A síkversenyben (100 yard) 12 mp. alatt nyert első díjat Balogh Vendel, másodikat Szülő Árpád.

Távolugrásban (5.25 m.) első Donogány Zakariás, másodikat Illing Sándor.

Magas ugrásban (162 cm.) Bod Aladár.

Súlydobásban (16 fontos golyó 10.40 m.) Albert Károly.

Síkverseny 1/2 angol mértföld távolságra. Ez volt legszebb pontja a viadalnak. Legszebb díj volt kitűzve reá, deési „Hölgyek díja”, ezüst serleg. A prozoziciók szerint tavasszal ismét köteles a győző megküzdeni érte, tulajdonába csak két győzelem után megyen. Másodszori küzdelemre azonban a club tagjai közül csak a jelenleg Deésre kirándultak s Deés ifjúsága versenyezhetnek. Tizenhét atletának a kebelében támadtak forró vágycak e díj elnyerésére. A küzdelem érdekes volt. Győzött általános éljenzés között Balogh Vendel. A második tisztelet-díjat, egy buldog revolvért, Illing Sándor vitte el.

A súlyemelésben (32 klg. felemelte egy kézzel 6-szor) nyert Deák Lukács.

A birkózás (Tilsser Jenő és Láposy Árpád között) eldöntetlenül maradt.

A vígasz-versenyben Illing Sándor győzött.

A vígasz-versenyre nevezők nem tudták miért küzdenek. Albert Károly tornatanár ugyanis lepecsételt dobozban ajánlott fel erre versenydíjat. Csak a verseny lefolyása után volt a bíróság által felbontható. Midőn a bíróság a pecsétet felszakítva a díjat kijelölt, mulatságos bámulat lepte meg a jelenlevőket. Két kitömött béka volt a díj, melyek párbajt vívniak rapiárral. Egyik béka szívében találva hanyatlott alá vértől borítva. A bíróság úgy vélekedett, hogy e díj, mely Albert Károly készítménye, a legcsinosabb tiszteletdíjak egyike.

A viadal egyes versenyei a deési urak részére is nyitva álltak, azonban csak a súlydobás és emelésben vettek kevesen részt.

A viadal befejeztével báró Bánffy Dezső versenyb. elnök szép beszéd kíséretében osztotta ki a díjakat.

Versenyzők azután szállásaikra vonultak, melyeket a fáradhatatlan rendezőség, a viadal tartama alatt jelölt ki s szállás jegyét kézbesítve, mindeniket lakására kaulazolta.

Szükségesnek tartjuk e helyen ide iktatni a kirándult athleták neveit, mennyiben a tavaszi versenyen a

deési „Hölgyek díjért” a verseny-bizottság megállapodása szerint a club tagjai közül csak ők versenyezhetnek, neveik a következők: Albert Károly, Anka Aurél, Baintner Hugó dr., Bárdy Géza, Balogh Vendel, L. Benke Ferencz, Bod Aladár, Benyovits Lajos, Bückel Samu, Borbély György, Czermák János, Csizmadia András, Csiszár Balint, Deák Lukács, Donogány Zakariás, Dundy Ferencz, Fekete Mihály, György Emőd, Grosz Viktor, Héczey Lajos, Illing Sándor, Kolosváry János, Kováts Mózes, Körössy József, Kuskó István, Kustár Gyula, Láposy Árpád, Lázár Miklós, Markovits Antal, Páska Zoltán, Simonffy Géza, Szüllő Árpád, Scheitz Vilmos, dr. Szini János, Tilsser Jenő, Tokaji László. (Vége köv.)

Tehát mégis sikerült!

(Legújabb hír a Niagara-sportról.)

Tudvalevőleg volt már ember, ki a Niagara zuhatagjain át akart úszni és az örvények közül kibontakozni; ez a világ legjobb úszója: Webb kapitány volt, ki vakmerő kísérletét életével fizette meg. Alig, hogy az amerikai kádárok átjutottak saját szerű járművükkel a Niagara-n, már is találkozott valaki, a ki túl akart tenni rajtuk. És ez sikerült is! William I. Kendall az első ember, ki átúszott a Niagara-n! Kendall 24 éves, 6' 2" (ang.) magas és 172.5 ang. font nehéz; mesterségére nézve gépész, de New-Yorkban rendőrnek állt be s mint ilyen több ízben volt már alkalmá bizony-ságot adni vakmerő bátorságáról. Egyszer az Oceán közepén mentett ki egy embert a hízos halálból.

Borzasztó úzásáról következőképen nyilatkozik: „Néhány nap előtt barátaimmal beszélgettünk Webb szerencsétlen kísérletéről és én kinyilvánítottam nézete-met, hogy jó úszó képes volna kikerülni azon vészes szik-lákat, melyek Webb életébe kerültek. A vita vége az volt, hogy valaki 500 dollárt tett ellenem és én kijelen-tettem, hogy 1000 dollárért egy hét lefolyása alatt meg-teszem az utat. Úgy is lett! Midőn a zuhataghoz kerül-tem, víz alá kerültem s elvesztém eszméletemet. A hullá-mok nyomása borzasztó volt. Úgy sejtem, háromszor for-dultam fel a visszaható hullámok folytán! Mikor a nagy örvények elé kerültem, éreztem hogy körben forgok ön-magam körül és midőn a víz ellenállhatlan erővel a mélybe húzott, nem adtam volna életemért egy garast sem. Elvesztettem eszméletemet s midőn magamhoz tér-tem, körülbelül 50 lábnyira voltam azon helytől, a hol víz alá kerültem; teljesen kimerülve, láttam hogy élet-halál-harczról van szó! Hátamra feküdtem és a partok felé úsztam. De a világerő többé ezt az utat nem teszem meg.”

Ezek saját szavai; védelmére parafakabátot húzott fel, hogy az ütések ne ártsanak neki annyira. Mindazon-által zöld és sárga foltok borították el egész testét, mikor kimászott a vízből. A nézőközönség különben még sok-kal borzasztóbbnak tünteti fel úzását és azt mondják, hogy legnagyobb részt víz alatt volt s azután feldobta őt a víz 10—15 lábnyira s onnét ismét lezuhant. Ilyen volt ez az „úzás”. Ha az ember ismeri részletes leírását és azt az erőt, melyet a zúgó víz képvisel, egyszerűen azt mondhatja, hogy az csakis pusztá véletlen, hogy Kend-all elve jutott át, mely eshetőség Webb kapitánynyal is megtörténhetett volna. Sőt, ha ő teszi meg ezt az utat, bizonyára úzásai képességének tulajdonítják terve sike-rülését; pedig itt képesség már nem határoz absolute semmit! Csak a véletlen; de ez már nem sport! És így az egész „Niagara-sport” nem bir különös érték-

kel, bár Kendall absolut rekordja hallatlan: a körülbélül 3 klm.-nyi útat alig 5 perc alatt tette meg! Pedig trainirozatlan úszó volt.

Pola, 1886. október 31-én.

SCHWANDA GUSZTÁV.

Katonák tornateré.

(Képpel.)

Ma is vitás kérdés még, hogy a katonák tornája különbözik-e vagy nem az egyleti tornázástól. A mi katonáinknál e kérdés úgy van eldöntve, hogy egyformán kell tornáztatni a katonákat a civilekkel.

A különbség csak annyiban áll, hogy a katonák kevesebb szert használnak, tagszabadgyakorlatokból keveset ölelnek fel és a rendgyakorlatokat egyforma módon csak a csapattest alakítására használják.

A mi meggyőződésünk, mely e lapokban már több-

tornázás alapján taníttatik. A fődolog, a magva az itteni testgyakorlati képzésnek: a szertornázás.

Hanem azt hisszük az üdvös reform e téren sem késik sokáig, és a mint a velocipédezés felkaroltatott a hadseregben, úgy a járás és futás is több gonddal fog taníttatni. Mert nagyon nem igaz az a gunyos állítás, hogy hadseregünk, ha mást nem, de futni tud. Határozottan merem állítani, hogy mindent inkább tud hadseregünk mint gyalogolni, járni, futni. Már maga a járni és futni tanítás végtelenül hibás alapon történik. A nagy gyakorlatoknál pedig a halottak nagy száma épen a futások be nem gyakorlása miatt emelkedik fel.

Hanem mindezek megvitatását máskorra hagyva, képből is bemutatjuk a mostani katonai tornázást. Mint képünk is feltűnteti, a főszerekek a katonai tornában a ló, a korlát, a mászó-rudak és az ugrószerek. E szereken tényleg mind a nyújtó, mind a feszítő izmok eléggé ké-

ször volt hangoztatva az, hogy sokban különböznie kellene a katonák testedzésének az egyleti tornázástól, mert itt az általános testi erősödésen kívül különös célok is vannak, melyeket csak külön gyakorló módokkal lehet elérni.

A katonáknak első sorban gyalogolni, futni, ugrani, mászni, lovagolni, terhet bírni, úszni, vívni, löni kell tudniok. Igen természetes tehát, hogy a főtestgyakorlatnak ép ezeknek kell lennie és nem a szertornázásnak.

Téves hadseregünkben az a felfogás, hogy e speciális gyakorlatok előtt az általános testképzést előmozdító tornát kell üzni. Mert a katonának beváló ifjúnak van oly általános testképzettsége, hogy e gyakorlatokat könnyen elsajátíthatja.

A baj itt is, mint az iskolai tornázásnál, a tanítóképző intézetben gyökerezik. A bécsújhelyi katonai akademiában a testgyakorlatok minden neme kitűnő módon taníttatik, de a legénység kiképzése itt is a téves egyleti

pezhető és az ugrásnál a lábak különösen is erősíthetők.

Képünk huszárokat tüntet fel a gyakorló téren és minden szeren épen a legszokottabb gyakorlatokat végezve. A lovon a támaszba ugrás, a korláton a lógázás, a mászásnál a páros pózna mászás látható. Az ugrásnál a katona csipőre tett kézzel ugrik, mi nehezíti az ugrást és egyszersmind előgyakorlat a felszereléssel való ugráshoz.

Mondanunk sem kell, hogy a katonák tornázásában a fegyelem is szigorúbb mint az egyletekben, de egyszersmind a felügyelet és segédkezés is jobb. Képünkön látható, hogy minden szernél ott áll a segédkező katona.

A katona-tornaterén e szereken kívül mindenütt feltalálható a deszka fal, a lebegő fa, a sáncz és árok, melyeknek már határozottan katonai céljuk is van és így fontos szerek is. Mintegy minta katonai tornaterre

hivatkozhatunk az Orczy-kerti „Ludovika-akademia“ tornaterére, melynek bővebb ismertetését nem mulasztjuk el olvasóinkkal közölni.

OBSITOS.

Sztrakay Norbert.

(Tíz éves vívómestersége alkalmával.)

Tíz éve most annak, hogy Sztrakay Norbert itt a fővárosban a Kalvin-tér 3. számú házában, egy szerény kis szobácskában minden feltűnés és reklám nélkül néhány ismerősét és barátját a kardvívásban tanítani kezdte; kikhez lassan többen és többen csatlakoztak és ma már legjobb hírű mestereink egyike.

Sztrakay Norbert mint m. kir. távirótiszt 1869-ben Szathmárt Bartha Endrétől, — ki akkoriban szintén néhány barátját szivességből vívni tanította — nyerte az alapot a kardvívásban. Bartha Endre mint ügyvéd s földbirtokos maga sem volt vívómester, — de Szathmár megyének nemcsak most, hanem már akkor is a legkitűnőbb vívója volt. Itt Barthánál kedvelte meg Sztrakay a vívást annyira, hogy még hivatalos kiküldetéseiben is egy pár kard és keztyű mindig elmaradhatlan úti társa volt. Minden kínálkozó alkalmat s módot felhasználott mindig s mindenütt, hogy a vívást minél alaposabban elsajátíthassa.

1871-ben áthelyeztetvén a nagy-károlyi távirdához, itt Sötér István, — ki akkoriban Nagy-Károlyban a legjobb vívónak tartatott, — egy kis mérkőzés után — egy tíz tagból álló társaság élén felkérte Sztrakayt, hogy tanítsa őket a kardvívásban s a tanulást maga Sötér kezdte meg.

1872-ben áthelyeztetett Budapestre a központi m. kir. távirdához. Már 1873-ban a „Hungaria“ és 1874-ben a „Hunnia“ egyetemi hallgatókból álló egyletek tagjait tanította a két egylet külön helyiségeiben.

Csakhamar oly kedvelté lett, hogy az egyletek feloszlása után többen felkérték Sztrakayt, hogy a vívás tanítását velök tovább is folytassa. Így 1876-ban saját lakásán egy szerény kis szobácskában megkezdte a rendszeres tanítást a mostani „Hunnia“ csónak-egylet matakoraival, kikhez lassankint többen is csatlakoztak.

Mint legelső legjobb tanítványa Lisznyay Tihamér már évekkel ezelőtt feltűnt korrekt vívóállása — magatartása — és 6 ellenfelének egymás után való legyőzésével a magyar atletika club akkori nyilvános vívó-versenyén. Halász Zsiga is még a Kálvin-téren Sztrakaytól nyerte az alapot. Sztrakay iskolájából kerültek ki: Kosztka, Hellner, Pap, Antos, Soos, két Porzsolt, Nyevitzky, Rózsa, Pálföldy s Mérai Horváth Károly és több jeles vívó. Bajos volna valamennyit itt mind elsorolni. Leghívebb, s legkitűnőbb tanítványa most Bekényi Gyula, ki nemcsak valódi unikuma a rendszeresen tanult balkézvívónak, de egyszersmind legbüszkébb s legföltettebb kincse is mesterének.

Tanítványait egyáltalában az a sajátság jellemzi, hogy még eddig mindig mint győztesek szerepeltek mindenütt, és esetleges vereségök által soha sem hoztak szégyent mesterök fejére.

Szóval tíz évi rövid működésének oly szép eredményét mutatta be Sztrakay a sportvilágnak, mely valóban mesterkézre vall; és valóban minden reklámhajtás nélkül s minden szerénysége mellett oly népszerű s közkedveltségnek örvend, hogy minden saison alatt havonként 100-nál több látogatója van.

Segédje is volt már kettő. Egyik P. Vilmos, — kinek a bécsujhelyi akademiától jeles minősítvénye is volt

a tör- és kardvívásból, — a másik Chappon Károly, a néhai öreg Chappon fia, ki a kardvívás tanításában egy néhány hónap alatt igen szép haladást tett.

Sztrakay nemcsak a vívás tanítása, de a vívószerék tökéletesbítése körül is oly czélszerű és meglepő újításokat eszközöl, a mik csak rendkívüli szorgalma s találékonyságára vallanak.

Mostani vívótermét is (IX. Lónyay-utca 7.), mely még tíz évvel ezelőtt egyszerű kis igénytelen szobácska volt, oly ízléssel volt s oly czélszerűen rendezte be, hogy az a fővárosnak a legelegánsabb vívóhelyisége most.

Tíz éves vívómesterségét is oly szerény körben ünnepelte meg, hogy csak mi tanítványai tudunk róla eddig. Ez alkalommal a magyar sport s különösen a kardvívás érdekében számos évekre erőt, egészséget kívánunk a jeles mesternek.

Egy régi tanítvány.

Az egyetemi ifjúság életrendjéről. *)

Irta : Dr. FODOR JÓZSEF.

Az egyetem ifjúsága, azon időben, hogy az egyetemi polgára, két irányban fejlődik és gyarapodik: szellemében és testében.

Szellem és test — e kettős oszlopon nyugszik mindaz, a mi embert, képességét, munkát jelent; — művelt szellem, s egészséges, munkabíró test alapja az öntudatos existenciának, a kulturával párosult életnek. Egyik sem munkálkodhatik sikerrel egymagában az ember boldogítására; s kétségen kívül ép oly sajnálandó volna a nemzet, ha szellemi munkásai — bár eszesek és műveltek, de testileg elesenevészettek, nemzedékről-nemzedékre alább-szűnyedők lennének, mint ha — bár testileg daliák, azonban szellemükben aljasak, elmaradtak volnának.

Világosan látom, hogy ha valaki csak felületesen is elgondolkodik teste és szelleme feladatairól, akkor megismeri, hogy azok paritásban állanak egymással; belátja, hogy szellem és test, mindakettő és egyformán követeli ápoltatását, fejlesztését a végre, hogy az ember s az élet céljainak megfelelhessen.

És most nézzünk körül, minő figyelemmel van a mai kultúra a szellem és minővel a test fejlesztésére?

Eltérve a klasszikus kor, Hellas példájától, a mely legalább is ugyanannyi gondot fordított ifjainak testi fejlesztésére, mint szellemi kiművelésére, mai nap iskola és társadalom, minden, az elemi iskolák poros padkáitól fel az egyetemek magas amphitheatrumaig, csak a szellem tökéletesítésére tör; a test erős és egészséges kifejlesztésére ellenben nem történik jóformán semmi. Nézzenek csak körül akár egyetemünkön; nemde tanárok, előadások, intézetek, könyvtárak stb. vannak a szellem művelésére; vizsgák rigorosumok a szellemi fejlődés ellenőrzésére — s a test helyes fejlődésének biztosítására mi történik . . . semmi.

Az ifjúság testi fejlődése egészen a véletlenre van bízva. Igaz, sokan eléggé jól fejlődnek ezen véletlenben is — valóban, sokan fejlődhetnek szellemileg is ugyanoly magasra, egyetemi oktatás nélkül is, mint azzal együtt; — mások azonban, s kétségen kívül az ifjúság többsége megérzi testében az elhanyagolást; nem fejlődik testében azzá, a mivé helyes ápolás mellett fejlődhetett volna, igen sok pedig végképen áldozatául esik annak az iskolai s nevezetesen az egyetemi életnek,

*) Beszéd, melylyel Fodor József tanár orvostudományi lektőr dékán 1886—87. tanévet megnyitotta s melyet kivonatolva már ismertettünk.

gyűrűket fogva dőlni előre, karok behajlítva támaszkodnak, kezek hónaljak alá jönnek, visszatolni karokkal a testet egyenes álláshoz. Előre dőlni az előbb irt dől állással hajlított kartámaszba, abban változtatott karnyújtás előre és vissza karhajlítás. Oldalt dőlni kartámaszszal és vissza. Hátra dőlni homorított testtartással, de a kezek elébb hátul neki feszítsek a gyűrűket a testhez; ezen támasz helyzetben változtatott láb (térd) emeléssel és lenyújtás; hátra lépkedni míg lehet, gyűrűket húzva tartani, testtel hátra dőlni, apró lépésekkel előre lépkedni, hogy a test függéssel fekvésbe jöjjön a gyűrűshinta alá, visszalépkedni hátra állásig; középen guggolva állásból dőlni a felső testtel hátra, míg a térdek ki nem nyújtanak, ismét vissza térdhajlítással; épenig jobbra (balra) és vissza, mi alatt a kezeken (vagy a gyűrűkbe fűzött alkarokon) függés marad; középen állásból lebegő támaszkodásba felugrás, gyűrűk oldalt a testhez szorítottatnak (6—8 évesek ezt nem); hátra lépkedni, ezen távol állásból felugrás feszített karú lebegő támaszkodásba, ezt kiktartani míg a hinta újból hátra nem hozza őt (10—18 éveseknek). Sövény gátugrás (152.) tömegesen, 12—18 évesek verseny módra kis csoportokban indítás szerint, ugródeszka használata nélkül; 8—10 évesek pedig egymásután egyenként és deszkát helyezni a gát elé.

22. tornaóra.

Arccsorban 6-os beosztás, jobbra át, 6-os sorokba balra előre fejlődni indulj, kézfogás, egész távolra balra nyitódni indulj, karokat le, balra arc: jobbra lépés terpeszkedő állásba karemeléssel előre, törzshajlítás hátra karvágással oldalt szét, törzsnyújtás karok előre, visszalépni jobb lábbal, karok le, 4 ütemben; terpeszállás balra páros karlendítéssel fejfölé, törzs és karlendítés előre le, vissza törzs és karemelés föl, visszalépni bal lábbal karok le; jobb lábbal előre rohamlépés, kezeket lökéshez mellre, törzshajlítás és páros karlökés le, vissza törzsnyújtás kezek mellre, jobb lábbal visszalépni karok le; bal lábbal rohamlépés hátra kezeket mellhez, törzshajlítás hátra lökés föl, törzsnyújtás kezek mellre, alapállás; jobb kar és jobb láb egyidőben lógáz előre, hátra, előre, vissza 4, ezután folytat bal láb bal kar; kezeket mellhez, jobb karlökés előre ugyanekkor a bal kar pedig fejfölé, ezután a bal előre és jobb fejfölé, folytonosan felváltva; kezeket csipőre, kis térdhajlítás, helyben felugrás és repülő helyzetben balra $\frac{1}{2}$ fordulat, ismét felugrás visszafordulattal; ugyanaz jobbra; páros karemelés oldalt, karkörzés kis körökben (tölcsér) fölülről előre, — elég, ellenkezőleg — elég, karokat le; hátra arc, előre zárkózni az egyesekhez és mindjárt be is sorakozni jobbra egysorba, indulj! (tagmozdulatok összetételét l. 98., 99.; a vezérlési módot l. 40—44.). Vízszintesen helyezett létránál (187.) egyszerre négyen: a fokok alatt haránt állásból felugrani függésbe a kapocsfákat fogva el; függésbe mindkét mindkét kéz egy fokot fogva; függés a kapocsfákon, földreszállás nélkül változtatva fogni egy fokra és vissza; oldalfüggés egy kapocsfán, átfogni egy fokra, onnét tovább a másik kapocsfára és vissza; oldalfüggés két fokon, váltva egyik kéz a másik mellé fog ugyanazon fokra és vissza tovább; egy fokot közben hagyva távfogással oldalfüggésbe és abban kis lengés arc és hátrány felé; egyenként végig függeszkedni a létra egyik kapocsfáján oldalt függéssel; ugyanaz haránt helyzettel két kapocsfán; ugyanaz kis lendületekkel, jobbra lendülve jobb kéz fog tovább; ugyanaz a fokokon; haránt függés a két kapocsfán, lábakat terpesztéssel felvetni a kapocsfákra és a sarkakat fent ráfeszíteni, ezen fekvéssel függésben előre (hátra) végig függeszkedni, lábakat csusztatva tovább tolással (huzással). Bakon

csakis rendkívüli vigyázat mellett tornáztassanak, a 6—10 évesek egyáltalában ne eresztesenek rá, ők ez órában is a bak ugrás helyett zsámoly ugrásokat végezzenek úgy mint a 11-ik tornaóra megíratott, csak ne oly távolra téve egymástól a zsámolyokat. A bak keresztbe állíttassék, csipő és mell közé eső magasságra igazítva; helyből felugrás támaszkodásba, hátra lábrendítéssel leugrás; állásból támaszba, ott jobb (bal, utóbb páros) térd emelés a kezek közé és vissza leeresztés, me-rev feszített tartásból hátra lökődéssel leugrás; neki szaladással felugrás támaszba, abból átfeszíteni jobb lábat, ülés a jobb czombra, áttemelni a bal lábat is, túltra leszállás; futammal támaszba, átfeszíteni a bal lábat, jobbra $\frac{1}{4}$ fordulattal lovag- (haránt) ülés, elől támaszkodással hátul lekörözni a jobb lábat földre szálláshoz; futam és mindjárt átvetni a jobb lábat oldalülésbe, fordulat nélkül, leszállás a bal lábnak áttemelése után; futam és azonnal felvetni a bal lábat és fordulni jobbra lovagülésbe, abban lábak lendítése terpesztéssel előre és hátra, mialatt a felső test ellenkezőleg hajlong, a 3-ik előre hajoláskor a lábakat hátul fellendítve zárni és oldalra leszállás. A bakot hátszában állítani: futammal felugrás a deszkára páros löb, és azonnal fel a bakra is támaszkodással lovagülésbe, most begyakorlandó a leterpesztés, ugyanis a bak végére támaszkodni kissé hajlított karokkal, a felső testtel annyira előre dőlni, hogy a vállak függélye a bakon túltra essék, derék homorítva, lábak egészen hátra feszítve, czombok szorítják a bakot, a fekvő test súlya átvitettén így jobbra a karokra, gyors lábterpesztés előre lendítés, karokkal kis lökés földre állás; futam, lovagülés, abból hátra lendítve a lábakat, feltérdelni páros zárt térdekre, ebből leterpesztés hasonlóan a fent irtéhoz; futam, lovagülés, hátra lábrendítésekkel felguggolni, felállani, leugrani.

K ü l ö n f é l é k .

Azon t. olvasóinkat, kik még előfizetésüket nem küldötték be, tisztelettel kérjük az előfizetési ár (negyedévre 2 frt) sürgős beküldésére, hogy a lap expedálásában semmi fennakadás se álljon be.

Mutatványszámokkal szívesen szolgálunk.

Elmaradt példányok reclamatioja a szerkesztőséghez (Lipót-utca 50.) intézendő.

A fővárosi vívó clubban október hó 1-je óta esténként folynak a gyakorlatok a tagok oly szorgalmas részvétele mellett, hogy a tágas helyiség már-már szűknek bizonyul.

E gyakorlatok vezetését november 1-én átveszi Kolba úr, a club régi mestere, kit újból sikerült e czélra megnyerni s mi sem bizonyítja jobban a club virágzását azon körülménynél, hogy a választmány végre megvalósíthatja régi törekvését és így már az idén a tagok minden különös díj nélkül élvezhetik a szakavatott tanítás előnyeit; — mint halljuk a club tavasszal nyilvános viadalt szándékozik rendezni: a részletekről annak idején tudósítani fogjuk olvasóinkat.

(Hivatalos.)

Budapest, 1886 november 4-én.

Értesítem a „Magyar Velociped Club” tagjait, hogy a téli idény alatt az esti gyakorlatok ked-

den, csütörtökön és szombaton 7 órától 9-ig gróf Vay Lajos vívó termében (Ferencziek bazára II. emelet, 10. ajtó alatt) tartatnak meg, a hol a tagok rendszeres vívási oktatást is nyernek; hétfőn, szerdán és pénteken velociped gyakorlatok és oktatás, epreskert-utca 2. sz. tartatnak meg. Mult hó 26-án tartott választmányi ülésen, ellenőrnek ifj. Lehoczy János, szertárnoknak Gödl Károly urak választattak meg.

NAGY GYULA,
titkár.

A Kolozsvári Athletikai Club és az önkéntes tüzoltóság. A kolozsvári atletikai club tagjai közül az önk. tüzoltó egyesület a nyáron lefolyt szervezése alkalmával tömegesen léptek be a tüzoltó-egyesületbe; humánus célokra óhajtván az atletikai gyakorlatokon szerzett testi ügyességüket értékesíteni. A club tagjai közül már eddig is számos tisztet választott a tüzoltóság. Nevezetesen a tüzoltó-egyesületnek 2 osztályparancsnoka, négy segédtisztje. — 2 szakasz- s 2 őrzetője a club tagjai

közé tartoznak. Ezenkívül a mászó és szivattyús osztálynál tekintélyes számban szerepelnek clubtagok.

Második atletikai club Erdélyben. Deés közönsége, mint lapunkat értesítik, nemcsak szóval híve az atletika eszméjének, de tényleg óhajta gyakorolni a nemes testgyakorlati időtöltéseket. Az utóbbi időben a kolozsvári atleták látogatása után mozgalom indult meg egy atletikai club alakítása iránt szép eredménnyel. Ugyanis két alapító s 20 rendes tag jelentkezett már eddig. Örömmel üdvözljük a nemes mozgalmat!

40,000 forint egy futónak! Ausztráliában a jövő évben nagy nemzetközi versenyek tartatnak, 68'5-, 91'4- és 109'7-méteres távolságokon, első díj 20,000 dollár, második díj 7,500, harmadik 2,500 dollár; az eddig elért legjobb eredményeket nem tartjuk feleslegesnek feljegyezni, nem tudva nem akad széles e Magyarországon, ki megküzdeni szeretne e szép pénzért. 68'5 mt. = 7³/₄ másodperc, 91'4 mt. = 9¹/₄ mp., 109'7 mt. = 11¹/₂ mp. alatt.

AIGNER LAJOS könyvkereskedésében

(Budapest, váci-utca 1.)

előfizethetni a „HERKULES“

testgyakorlati képes hetilapra.

Negyedévre 2 frt.

A „Herkules“ testgyakorlati közlöny az egyetlen magyar képes hetilap, mely a testgyakorlatok és testedző sport minden ágára kiterjed; ismeretterjesztő és mulattató cikkeket és képeket közöl a tornázás, atletika, csónakázás, úszás, velocipedezés, vívás, korcsolyázás, vitorlázás, kerékkorcsolyázás, ökölvívás, gyaloglás, birkózás, labdázás, női sport, testgyakorló játékok és sportversenyekről; nagy súlyt fektet az iskolai tornázásra, kiterjed a katonai testgyakorlatokra s kimerítő tudósi-

tásokat közöl a testgyakorló- és sport-egyesületek működéséről.

Negyvennyolcz egyesületnek hivatalos közlönye.

A közoktatásügyi miniszter rendeletileg ajánlotta az ország összes tanintézetének.

A „Herkules“ előbbi évfolyamaiból még néhány teljes példány szerkesztőségünk útján megszerezhető, még pedig a következő áron:

A „Herkules“ 1884-iki egész évfolyama bekötve	6 frt
„ „ 1885-iki „ „	8 „
„ „ 1886-iki félévi folyama	4 „

Tartalom: Vacsora-komániák. Porzolt Jenőtől. — A kolozsvári atleták Deésen. — Tehát mégis sikerült. Schwanda Gusztávtól. — Katonák tornatere. Obsitostól. — Sztrakay Norbert — Az egyetemi ifjúság életrendjéről. Dr. Fodor Józseftől. — Torna óra-rend. — Különfélek.

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca
1. sz. Aigner Lajos
könyvkereskedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre . . . 2 frt.
Félévre . . . . 4 frt.
Égész évre . . . 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két ha-
sábos petitsorért 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTİK

PORZSOLT JENŐ   PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA: **AIGNER LAJOS.****Szerkesztőség:**

Budapest, IV. kerület,
Belváros, Borz-utca
9. szám II. em.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmertetlen leveleket
nem fogadunk el.

AZ »ACHILLES« VELOCIPÉD- ÉS CSÓNÁK-EGYLET, AZ »ÁRADI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BALATON-EGYLET«, A »BEREGSZÁSI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET«, A »BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI TORNA-EGYLET«, A »BUDAPESTI VASPARIPA-EGYLET ELŐRE«, A »DEBRECZENI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »DEBRECZENI TORNA-EGYLET«, »ELSŐ MAGYAR VÍVÓ-EGYLET«, A »FERTŐI CSÓNÁKÁZÓ-TÁRSASÁG«, A »GYŐRI CSÓNÁKÁZÓ-EGYESÜLET«, A »KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »KOLOSZVÁRI ATHLETIKAI CLUB«, A »KOLOSZVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, »FŐVÁROSI VÍVÓ-CLUB«, A »KÖRMENDI ATHLETIKAI CLUB«, A »KUNSZENTMÁRTONI CSÓNÁKÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »MAGYAR-ÓVÁRI TORNA- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAGYAR VELOCIPÉD-CLUB«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »LÉVAI TORNA- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-BÁNYAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-ENVEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-KANIZSAI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NEMZETI HAJÓS-EGYLET«, A »NEPTUN BUDAPESTI EVEZŐS-EGYLET«, AZ »Ó-BUDAI TORNA-EGYLET«, A »PANNONIA CSÓNÁK-EGYLET«, A »POZSONYI HAJÓS-EGYLET«, A »POZSONYI TORNA-EGYLET«, A »PRIVIGYEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »RIMASZOMBATI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁTORALJA-ÚJHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SALGÓ-TARJANI VASPARIPA-SZÖVETKEZET«, A »SELMECZI AKADEMIAI ATHLETA-CLUB«, A »SOPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZABADKAI TORNA-EGYLET«, A »SZARVASI KORCSOLYÁZÓ-KÖR«, A »SZEDEDI CSÓNÁKÁZÓ-EGYLET«, A »SZEDEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZEDEDI TORNA-EGYLET«, A »SZÉKELY-UDVARHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZÉKESFEHÉRVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET« S A TEMESVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET*

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A korcsolya-évad előtt.

Berlinben, Münchenben, Hamburgban már több hete közölték az idei korcsolya versenyek sorát, míg mi csak a múlt évi számadásokat zárjuk be közgyűlésileg. Nagyon félős, hogy ha a versenyek kiírásával addig késünk míg fagy, úgy az idén is kénytelenek leszünk beérni egy hamarosan nyelbeütött korcsolya-versenynyel.

A vidéken meg úgy áll legtöbb helyen a dolog, hogy egylet csak akkor van, ha jég van és mi gondot sem okoz egy verseny rendezése eddig a korcsolyázóknak.

Ily körülmények közt igen természetes aztán, hogy nagy Magyarországon egy télen 3—4 korcsolya verseny és jégünnepély tartatik, míg az előttünk oly irigyelt Bécs korcsolyázói több mint 3 nap mulatnak jégünnepélyeiken.

És itt, a korcsolyázás sportjában igazán helyén van a megrovás az intéző körökkel szemben. Mert hisz sok más sportban olyan lankadt az élet, maga a sport oly kevéssé elterjedt, hogy nem is várhatunk élettéljes ünnepi és verseny napokat. De a korcsolyázás oly nagy és mívelt közönséget szórakoztat, melyet nálunk egy sport sem.

A korcsolyázók nagy számán kívül e sportot különösen még az is rohamosan terjeszti, hogy a nők is részt vesznek benne, még pedig csaknem egyenlő számban az erősebb nemmel.

Igy hát csupán az udvariasság kötelessége is eléggé parancsolná az intéző férfiaknak, hogy némi szórakoztató ünnepélyek és versenyekkel élénkítsék a korcsolyaidényt. Arról pedig azt hiszem, nem is kell beszélni,

hogy magát a korcsolyázást mily mértékben segítik elő a versenyek.

Mit kívánhatunk tehát a korcsolya-egyletek vezetőitől, hogy az évad megnyitása előtt tegyenek? A következőket.

Az oly egyleteknél, hol nincs állandó korcsolya-tér, ezt jó előre meg kell választani és a kellő berendezést még az enyhe időben eszközölni kell. Tehát a szárazföldi pályákat mikor még meg nem fagyott a föld, el kell simítani és a vízvezető csatornákat elkészítve, kipróbálni. A folyó vagy tó partjait a lejáráshoz már most alkalmazni kell tenni, nehogy, mint a múlt évben egy vidéki pályánál láttam, létrán kelljen a jégre szállni.

Mind ezen dolgokra pénz kell és ezért is jó az egyleti életet a fagyás előtt megnyitni tekinteni. A vidéki egyleteknél ugyanis kevésnél van pénzmaradvány a múlt évről és így szükséges a tagdíjakat előre beszélni.

A versenyek és ünnepélyek napjának kiírásánál tekintetbe veszik a rendezők a helyi körülményeket. Mikor volt a legerősebb fagy az előbbi években, mikor nem lesz a városban az ünnepély sikerét kockáztató más szórakozás. Ezen és ilyen körülmények számbavétele után a verseny napja és órája már most meghatározandó azon hozzátétellel, hogy kellemetlen idő esetében ekkor és ekkor fog a verseny megtartatni. Különben a versenyterv egész részletesen kidolgozandó és közléteendő már most.

Van olyan vélemény is, mely a versenyek rendezésére különösen itt a fővárosban egy verseny-egylet alakulását látná szükségesnek.*) E tervre mindenesetre azon

*) Lásd mai számunk „Fővárosi korcsolya versenyek“ című cikkét. Szerk.

lanyhaság vezette az indítványozót, melylyel fővárosi egyleteink a versenyügyeket veszik. De az indítványozott egyletnek jogosultságát e tagadhatatlan tényen kívül támogatná a külföldi minden sportban létező versenyegyletek példája is.

Hanem nagy bökkenő van nálunk az ily dolgokban. Ez a mi sportegyleteink közt létező minden kollegialitást nélkülöző ellenséges viszony. Ez tette lehetlenné a már-már megalakult csónakszövetséget, ez a velocipedegyleti és versenyszövetséget, ez hiúsította meg az országos sportszövetség létesülését. És félünk, ez bénítaná meg a korcsolyaszövetség munkásságát is.

A korcsolya-szövetség minden körülmények között tehát csak úgy alakulhatna meg jó remények közt, ha a fővárosi legrégibb és legtekintélyesebb „Budapesti korcsolya-egylet” kezdeményezésére minden fővárosi egylet résztvenne alakításában. Hanem e kezdeményezést, azt hiszem, hiában várjuk az említett egylettől, miután értesülésünk szerint maga az egylet az idén okvetlen rendezni fog nagyobb szabású versenyeket. Már a múlt évben is tervben volt a verseny rendezése, de az akkori versenybizottság késői megválasztása miatt a dolog tervben maradt. Az idén, úgy hisszük, e jó hírű egylet nem fog e téren sem panaszra okot adni.

SÁNDOR DÉNES.

A kolozsvári athleták Deésen.

(Saját tudósításunk. — Versenygyaloglás. — Athleta viadal. — Tánczestély. — Vívási gyakorlatok.)

— 1886 okt. 24-én. —

(Vége.)

A tánczestély.

Már 8 óra előtt tömegesen gyülekezett a közönség a régi kaszinó emeleti táncztermébe, mely ez alkalomra vívó eszközök, képek és virágokkal izlésesen volt feldíszítve. 8-kor érkezett a club elnöke br. Jósika Lajos, ki előtt a rendezőség sorfalat képezve, éljenzett a bevonulásnál. Deés elit közönsége egészen megtöltötte az aránylag nem nagyon tágas táncztermet. Együtt lehetett itt látni, nemcsak Deés, de Szolnok-Dobokamegyének is a szépeit.

Athletáink közül azok is részt vettek a tánczmulatságban, a kik 8 mértföldet 7 óra alatt tettek meg s oda nyilatkoztak, hogy kedvesebb traininget, Deés szépeivel való tánczolásnál még verseny után sem lehet képzeln. Járták is tüzzel s animóval valamennyien. A négyeseket 60—70 pár tánczolta. Négyesek végeztével a vívási gyakorlatok körül a tánczosnők formáltak koszorút. E szép koszorú egyes virágai, néven nevezve, a következők:

Anka Mariska, Bányai Emma, Bányai Gizella, Bárány Pepi, Bárány Terka, Babos Irma, Bónis Emma Bónis Róza, Beke Lilla, Boros Rózália, Butyka Amália, Gajzágó Magda, Hatfaludi Erzsébet, Hegyi Lilla, Hosszu Etelka, Keresztes Mariska, Kесе Ilona, Kесе Róza, Lázár Etelka, Lészai Margit, Lészai Mária, Majthényi Irén, Miskolci Mariska, Pap Ilona, Pongrácz Eliz, Rác Anna, Seres Ludmilla, Scheierich Kata, Simon Ilona, Simó Juliska, Szabó Anna, Szabó Ilona, Szalánczy Erzs. Székely Ilona, Szilágyi nővérek, Todorovits Rebi, Tordai Kata, Zatureczki Ilona kisasszonyok.

Anka Péterné, Bányai Károlyné, Bárány Lukácsné, Baier Károlyné, Barta Józsefné, br. Balintits Józsefné, Borbély Árpádné, Borbély Elekné, Borbély Györgyné, Boros Istvánné, Császár Józsefné, Darkó Viktorné, Decsei Samuné, Eperjesi Istvánné, Fenyő Lajosné, özv. Görög Jánosné, özv. br. Horváth Sámuelné, Hatfaludi Józsefné, Incze Kálmánné, Ilosvai Jenőné, Józsa Károlyné, Keresztes Nándorné, Lészai Lászlóné, özv. Majthényi Ferenczné, Medgyes Istvánné, Menzel Lajosné, Márkus Jánosné, Nikk Ferenczné, özv. Papp Mártonné, Pongrácz Boldizsárné, Placsintár Ödönné, Rác Istvánné, Simon Lajosné, Surányi Lajosné, Szabó Endréné, Szabó Lajosné, Szilágyi Albertné, Tomán Józsefné, Tordai Sándorné, Tüzes Karácsonyné, Wipf Józsefné és Zatureczkiné úrnők. A nők valamennyien a club fehér-piros színeiből álló szalagcsokrot viseltek díszül mellükön.

Az első négyes végeztével Erdély egyik legjelesebb vívója Hétzey Lajos állt ki Páska Zoltánnal, a kolozsvári tornavivoda másodvívómesterével karddal. A közönség, melynek ritkán van alkalma nyilvános kűzdelmet látni a kardvívásból, visszafojtott lélekzettel, s csak olykor-olykor ejtve egy-egy önkénytelen tetszés nyilvánítást, leste el a mesteri mérkőzést. Sanjalni tudjuk, hogy Hétzey Lajos úr, ily szép mérkőzés nyilvános bemutatásában a kolozsvári közönséget nem részesíti. Mert tudjuk azt, hogy Hétzey úr az ifjabb nemzedéket vívótermekben alkalomadtán szívesen képezi a vívás ama nehezebb fogásaiban, miket tehetség mellett is csak évek során át üzött gyakorlattal lehet elsajátítani. Nagyon óhajtanók, ha alkalomadtán Kolozsvár közönségének is bemutatná a kardvívás e mintaszerű gyakorlatait.

A második négyes után Albert Károly és Benke Ferencz a törvívásból a tőrér au murt mutatták be csinosan.

Majd Páska Z. és Benke szabad törvívást csináltak. Kuszko István és Albert Károly pedig a nápolyi törvívásból mutattak be egy rövid mérkőzést. Jobb kezükben a rendes pengéjű fleuret, baljukban pedig egy rövid vastagabb pengéjű gyilok volt. A közönség mindenik vívást zajos tapsokkal tüntette ki.

A második négyest követő körtánczok között volt egy olyan kedves jelenete a mulatságnak, mely feledhetlen benyomást gyakorolt a jelenlévőkre.

Elfeledém megemlíteni, hogy a terem egyik díszét képezték egy kis asztalkán a lefolyt viadal nyereménytárgyai.

Ezek közül a deési hölgyek díját képező díszes serleget Fenyő Lajos polgármesterné kezébe véve, a következő szavak kíséretében nyújtotta át a „Hölgyek díja nyertesének”, Balogh Vendel h. hadnagynak:

„A deési hölgyek méltányolva a kolozsvári atletikai club nemes törekvéseit, ösztöndíjjal e serleget tüzték ki a mai ünnepélyre. Mint a megtartott atletaviadatok egyik győztesének nyujtom át önnek e serleget, kívánva, hogy egyesületünknek nemes céljait a haza érdekében kitartó buzgalommal fejleszszék s azt mindig siker koronázza.

Isten éltesse!”

Balogh Vendel erre meghatottan a következőleg válaszolt: „Midőn Deés város nemes hölgyeinek e nagybecsű ösztöndíjjával atletikai clubunk s az én csekélységem ily szépen kitüntetve lett, fogadja Nagyságod s Deés nemes hölgyei mindenikünk köszönetét. Magam részéről életem legszebb napjai közé számítom a mai napot, melynek emlékét lelkesedéssel őrzöm. S ígérem, hogy kész leszek életemet és véretem áldozni hazámért

s annak nemes keblü hölgyeiért, kiket Isten sokáig éltessen!"

Az athleták sokszorosán éltették a deési hölgyeket s a nap egyik hőstét, a serleg boldog birlalóját, Balogh Vendelt.

Az étteremben azalatt Szolnok-Dobokamegye vezérfiaitól körül övezve ült a club elnöke, br. Jósika Lajos őnméltósága.

A vacsora alatt fölemelkedett az agg főúr, mindenkinek tekintete nemes alakján függött. Rokonszenves hangjával élénken mondott hosszú beszédet. E beszédben vezéreszmék foglaltatnak, irányt jeleznek a mai társadalmi életnek. Emlékezet után közöljük belőle a következőket:

Ő — mondá — meggyőződésből nagy arisztokrata; az arisztokráciát azonban nem czímben, rangban vagy társadalmi állásban látja, egyáltalán nem a mai nap egyoldalúan művelt intelligenciában sem, a melyet az erőrovására fejlesztünk, holott pedig az erőt az életben nem nélkülözhetjük.

Szerinte az az igazi arisztokrata, a ki gentleman, a ki bár talán nem torol is meg boszúvágygyal minden sértést, erkölcsileg erős, mivel szenvedélyein tud uralkodni.

Ez erkölcsi erő elsajátításában egyik tényező a daliás testgyakorlat, a mely testet fegyelmezi és önuralomra tanít, s így a lelket nemesíti.

Ő mindig művelője volt e gyakorlatoknak, a melyek a lovagiasság eszméjét élesztik és fejlesztik. Néhány hó választja el élete 80-ik évétől, — ha meghal, ápolják azt az eszmét, azt a szellemet, a kik életében körülötte tömörültek.

Poharát általános, megható lelkesedés mellett az Athletikai Club tagjaira s a közönségre köszönté, kik az ő eszméi megvalósítására törekvésnek, azokat szívvel lélekkel igyekeznek magukévá tenni.

A deésiek részéről báró Bánffy Dezső főispán őméltósága emelt poharat. Érczes hangon, ékesen és nagy hatással mondott beszédjében méltatá, mely értelemmel és meleg rokonszenvvel az imént hallott szép és nemes elveket, a melyek arra hivatják, hogy köz- és társadalmi életünk sok és súlyos bajait enyhítsék. Az igaz lelkesedés kitörése között köszönté, mint a régi gárda egyik bajnokát, s élteté báró Jósika Lajos ő nagyméltóságát.

Szünni nem akaró éljenzés támadt a teremben a főispán őméltósága szavaira; a meg-megújuló éljenzéssel a jelen voltak mintegy kifejezést akartak adni annak a határtalan szeretetnek, melylyel a nemes főúr iránt oly osztatlanul viseltetnek.

A táncmulatság a legvidámabb hangulatban a késő reggeli órákig folyt.

A kolozsvári atletikai club s a kirándult clubtagok mennyit köszönhetnek ez ünnepélyek alkalmával tanúsított szívélyes vendégszeretetért, s barátságos fogadtatásért, papírra írni azt nem lehet. Beirta azt Deés közönsége minden kirándulónak a szívébe. A versenybírótság, élén br. Bánffy Dezső főispán őméltósága s Tatrossy Ferencz urakkal, a rendezőség pedig Placsintár Ödön elnök s Borbély Elek jegyző úrral bámulatot keltő buzgalommal az ünnepély fényét és sikerét olyan fokra emelték, mit elérni csak akkor lehetséges, midőn ész és szív együtt dolgozik.

Óhajtjuk, hogy e nemes ünnepély emléke egy alapkövét képezze a testgyakorlatok terjedésének, s mondassuk mi is a leendő deési atletáknak, körünkben, azzal az egyszerű szívélyességgel, a mint Isten tudunk engedte, hogy Isten hozott!

KUSZKÓ ISTVÁN.

Fővárosi korcsolya-versenyek.

E mindenesetre nagyon érdekes versenyekre vonatkozólag vettük az alábbi lelkes sorokat. Az itt közölt főbb eszméket illetőleg felhívjuk olvasóink figyelmét mai számunk első cikkére. A levél következőleg hangzik:

Tiszt. Szerkesztőség!

Múlt évi márczius 7-ről megjelent 10-ik számú becses lapjában meleg hangon közölte a t. szerkesztőség a budai I. ker. kör jégpályáján megtartott korcsolyaverseny eredményét, s egyuttal volt alkalma meggyőződést szerezni, mennyire volt ama meeting sportszerűen tartva.

Ezen sorok által a t. szerkesztőség figyelmét a korcsolya verseny-sport előmozdítására ohajtanám felhívni, s egyrészt hiszem, hogy a sport jól felfogott érdekeinél fogva, a t. szerkesztőség az alább kifejtendők elvben eddig is magáévá tette, míg másrészt azon reményemnek adok kifejezést, hogy mint szakszerű és nyilvános sportközlöny, a czélzott érdekek előmozdítását hivatásának tartja.

A korcsolya verseny-sport nálunk, fájdalom, nagyobb és rendszeresebb mértékben még nem üzetik, s az erre irányuló törekvések kísérleteknek tekinthetők. Így a budai múlt évi verseny — eltekintve kielégítő sikerétől — sem egyéb kísérletnél; a rendezésre vonatkozó törekvésnek állandónak, folytatólagosnak kellene lennie. Azonban kétségtelen, hogy a semminél jóval többet ért az is.

Azonban sokkal megfelelőbb és illőbb volna a bpesti korcsolya-sport kedvelőihez, ha egy Bpsten rendezendő korcsolyaverseny meeting a pesti oldalon tartatnék meg, hol nagyobb a pálya, nagyobb a közönség, s így nagyobb érdeklődéssel találkozni, s minden irányban fényesebb kimenetelre tartana igényt, mint a budai oldalon az egyáltalában lehetséges.

Egyébiránt úgy értesültem, hogy a Kriszten-féle telket a város többé nem hajlandó korcsolya-pályának átengedni, s így Budán csak némileg megfelelő pálya sem fog rendelkezésre állani, de másrészt, ha az ideai korcsolyasaiszonra az említett telek megkapható is leendő, ama pályán 250 mtrnél nagyobb versenypálya nem traczirozható s az is négy fordulóval bírván, kielégítőnek annál kevésbé mondható, mivel egy 1000 mtes futamban a versenyzőknek nem kevesebb mint 16-szor kell 90°-ot fordulniok.

Azért gondolnám, hogy czélszerű volna, ha a t. szerkesztőség magáévá tenné a szóban levő czélt, s úgy becses lapja, valamint terjedelmes személyes ismerettségénél fogva odahatni iparkodnék, hogy a budapesti (városligeti) korcsolya-egylet, az ideai saison alatt egy vagy két naphól álló meetinget rendezzen.

Vagy pedig nem gondolja-e a t. szerkesztőség, hogy még czélszerűbb volna Budapesten egy korcsolyaverseny-egyletet alakítani, a melynek egyéb czélja és teendője nem volna, mint minden télen saját felelőségére egy verseny-meetinget rendezni, s azt valamely megfelelő jégpályán megtartani.

Ez annál könnyebben volna eszközölhető, mivel kezdetnek elegendő volna, ha 10—15 sportkedvelő és sportértő férfiú találkozni, a kik a szóban levő egyletet megalakítanák.

Másrésztől azt hiszem, hogy pl. a bpesti (városligeti) korcsolya-egylet készséggel bocsátaná jégpályáját azon egy-két napra a verseny-egylet rendelkezésére, feltéve, hogy a verseny-egylet kárpótlásban részesítené érte a korcsolya-egyletet.

A verseny-egylet alakítására azért gondoltam, mi-

vel korcsolya-egyleteinknek egyéb dolguk és céljaik is vannak, mint verseny-meetingek rendezése, s így nézetem szerint egy tisztán a korcsolya verseny-sport fejlődésére alakulandó egyesület, gondosabban, sportszerűebben rendezhetné meetingjét, egész tevékenysége csakis a verseny rendezésére irányulván, s tagjai a verseny-sport kedvelőiből alakulván, a kívánt célnak szakszerűen felelhetne meg.

A korcsolya-sport a társadalom minden művelt osztálya által üzetik, s én azon meggyőződésben vagyok hogy ennek következtében nincs testedző-verseny-sport, mely nagyobb passiv érdeklődéssel találkozánk, mint a korcsolya-verseny-sport.

Hogy versenyanyagunk is van, azt kétségtelenné teszi azon tény, mikép a múlt évben a budai jégen rendezett s úgy szólván rögtönzött meeting egyes futamaiban 4, 2, 3, 5 és 7 versenyző indult, pedig a verseny tervezése, a propozíciók kihirdetése, a nevezések lezárása és a verseny lefolyása összesen 8 nap alatt jött létre!

F—r B.

Labdajáték kerékkorcsolyán.

(Képpel.)

A külföld, különösen Amerika és Anglia hölgyei nem lehetnek el az év egy szakában sem bizonyos sainszerű sport nélkül.

tanul meg egy sportot sem a bravurkodó ügyességig és így a már középszerűségig elsajátított sport a játékos gyakorlat nélkül unalmassá válnék.

A kerékkorcsolyázás és maga a korcsolyázás is a nők legtöbbje előtt csakhamar úottá lenne, ha a női leleményesség nem segítne a bajon. A korcsolyázás élénkítésére a lapokban már több játékot olvastam, de bizony egyet sem láttam játszani fővárosi jégpályáinkon.

Nem is reménylem, hogy a most képen bemutatott kerékkorcsolyán való labdázás nálunk hamar látható legyen, mert hisz még a kerékkorcsolyázást sem üzhetjük ez országban alkalmas hely hiányában. Pedig igazi fejlődésnek, különösen műkorcsolyázásunk, rövid időnyű éghajlatunk alatt nem is indulhat, míg a víz fagyása előtt a kerékkorcsolyázást nem üzük.

A kerékkorcsolyázás magyarázatául nem kell sokat mondanunk. Magát a leghasználtabb kerékkorcsolyát képünk mutatja. Mint látjuk nem egyéb mint egy négy kerekű kocsit a lábhoz erősítve. Az ellökés és a tovasíklás a kerékkorcsolyán sokkal könnyebben megtanulható, mint a jégen, és élvezet tekintetében egy rangon áll a korcsolyázással.

Képünkön a már lapunkban ismertetett poló labda-

A késő ős legkedveltebb sportja, a kerékkorcsolyázás, szinte egy rangon áll a téli sporttal, a korcsolyázással. Előnye a kerékkorcsolyázásnak mindenesetre, hogy kellemes hőmérsékű levegőben üzhető. Ez előny hozza magával a nők előtt ama kedvelt körülményt is, hogy akár báli könnyűséggel öltözhetnek, a meghülés veszélye nélkül.

De a komoly testgyakorlatok mindenikébe még valami játékost is kell vinni, hogy a nők előtt igazán kedvelté lehessen. Igen természetes is. Hisz a nő nem

játékot játszik a játékhoz illően öltözött nők. Persze a kép amerikai kerékkorcsolya-termet ábrázol, mert a vén Európában a poló játékot a pázsiton kívül, csak vízben és lóhátról játszik. Az amerikai leleményes nők most korcsolyázva játszik ez élvezetes játékot.

A poló labdajáték, mint olvasóink emlékezni fognak, abban áll, hogy a két ellentábor az elhajított labdát megjelölt táborukba hajtani nem engedi. Képzeltető, hogy a gyorsan tova repített labda után mily rohammal síklanak a játékban felhevült hölgyek.

A játsszók kezében levő bot vége kissé hajlítva van, hogy a labdát a pallóról jól fel lehessen ütni és így az ellenfél fején át táborukba hajtani.

Hogy mily kellemes látvány lehet egy ily játsszó nőtársaság szemlélése, azt képünket látva képzelhetjük. De mikor lesz a mi konzervatív társadalmunk ott, hogy egy ily képet megvalósítani tudjon? Pedig a nők koresolyázó kedvét tekintve, nem is oly vérmes reménynek tetszenék ily mulatságnak megérése, ha volna vállalkozó, ki a kerékkoresolyázás üzésére alkalmas helyiséget létesítne. De olyan vállalkozó még nem igen kerül Magyarországon, ki sportdolgozókba fektetné pénzét. Így hát várunk kell a reménnyel is, míg valamelyik koresolya-egylet karolja fel a kerékkoresolyázás ügyét.

KOLLER DEZSŐ.

Az egyetemi ifjúság életrendjéről. *)

Irta : Dr. FODOR JÓZSEF.

(Folytatás.)

Ugyancsak Budapesten 1876-tól 1881-ig typhusban meghalt: 10—15 éves egyén 207, 15—20 éves 817, 20—30 3332 és 30—40 éves 3038. Vagyis a 20-ik életév körül óriási mértékben felszökik a typhushalálások gyakorisága. A francia hadseregnek főképen 20—25 éves harcosai között is az összes halálzásnak 38 százalékat typhus teszi ki!

Látva ezekből, hogy mily veszedelmeknek van alávetve az ifjúság élete és egészsége, már koránál fogva, méltán kíváncsiak vagyunk tudni, vajjon minő a mi egyetemi ifjúságunk egészsége?

Sajnálattal kell kijelentem, hogy erre vonatkozólag direkt statisztikai adattal nem bírok. Indirekt adatokból azonban igen leverő viszonyokra kell következtetnem.

Egy más helyen előadott tanulmányaim nyomán ugyanis azt tapasztaltam, hogy Magyarországon azok a férfiak, a kik a szellemi munkálkodásból élnek, — a kik tehát túlnyomó részben épen az egyetemi ifjúságból fejlődnek férfiakká — sokkal rövidebb életűek, mint ugyanily életpályájú férfiak Németországban s kivált Francia- és Angolországban. Míg Magyarországon pl. az elhunyt ügyvédek átlagban csupán 56·4 évesek voltak, addig az angol ügyvédek 72·3 évet éltek; míg a magyar bírák átlagban 60·9 évesek voltak, a német bírák 70·5 s az angolok 72·8 évet értek el; magyar hivatalnokok közepes kora (halálukkor) 58·4 év volt, a németeké 61·4, az angoloké 73·5; a magyar tudósok s tanárok közepesen 51·8 kort érnek el, az angolok 67·9-et, németek 68·3-at, francziák 71·1-et. Vagyis más művelt nemzetek között az ügyvéd, bíró, a hivatalnok stb. 10—20 évvel él tovább mint köztünk, magyarok között.

Már amaz előadásomban kijelentettem meggyőződésemet, hogy a magyar ügyvédnek, bírónak, hivatalnoknak, tanárnak életét főképen az rövidíti meg, hogy tanuló korában — nevezetesen az egyetemen — egészségének ápolása elhanyagoltatott. Ottan a szép tanulók évek alatt fészkel a halál csirája testébe, s ha nem is

ölte meg még az egyetemen, elkísérte életpályájára s ott kényszerítette a kora sírba.

A ki ismeri pl. az angol ifjúnak tanítását s nevelését és egybehasonlítja annak életrendjét a mi tanulóink és egyetemi ifjúságunk életével, az természetesnek fogja találni, hogy az angol tanulóól edzett, egészséges, hosszúéletű férfiú lesz, míg a mi egyetemi nemzedékünk általában gyöngye, rövid életű.

Az angol tanulóifjúság kollegiumokban lakik s neveltetik. Lakása egészséges, világos, szellős; élelmezése tápláló, erősítő; élete rendes; a kollegium a dorbézolást lehetetlenné teszi; egyszersmind az angol tanulóifjú rendszeresen gyakorolja és edzi testét csolnakázással, vívással atletikai gyakorlatokkal stb.

De bármennyire irigylésre méltók az angol tanuló életviszonyai, s bármennyire óhajtanók vele hasonlóná tenni a magyar tanulóifjúság sorsát... az lehetetlen. Ahoz az élethez az angol nép óriási gazdagsága adja meg az alapot. Nekünk meg kell alkudnunk saját viszonyainkkal s azt kell vizsgálnunk, vajjon a mi egyetemi ifjúságunknak életrendjében mik a legnagyobb fonákságok s ártalmasságok s miként lehetséges azokat saját eszközeinkkel csökkenteni s elhárítani.

Egyetemi ifjúságunk egészségének legveszedelmesebb ellenségei: a rossz lakások, a rossz táplálkozás s a test edzésének elhanyagolása. Csak ezekről kívánok a rövidre szabott idő alatt szólni.

Budapesten nagy úr és szegény egyformán rosszul lakik: az úr nem úrhoz méltóan, a szegény nem emberhez valóan. Az ifjúságnak túlnyomó része pedig — miért tagadnók — legkevésbé lakik úri módon.

Budapesten az a szokás, hogy az egyetemre jövő ifjúság — legnagyobb részében — hónapos szobákban lakik. A mint Pestre érkezik, lakás végett sorra járja az utcákat; eleinte a szebbeket, tisztábbakat keresi, de látva s hallva a bért, egyre szerényebbekhez s tisztátalanabbakhoz fordul. Hónapos szobát többnyire szegényebb családok adnak ki, a kik maguk alig bírnak egy szobánál többel. A szobába fogadják a bérlő szobaurakat, a család maga a konyhába, kamrába buvík össze, ily módon büzt és szennyet okozva a hónaposszoba urainak is.

A hónapos szoba pedig rendszeren nem utcái, tágas, világos lakóhely, hanem udvari, szűk, rosszul világított, alig szellőzött kamara; a ház maga is, a melyben hónapos szobákat kiadó lakosok huzódnak meg, ritkán tiszta, egészséges ház, ellenkezőleg szegényes házak azok, melyek udvara is rendszeren szűk, zsufolt, tisztátalan lakoságtól hemzsegő.

És abban a kicsiny kamrában is rendszeren nem magában lakik a tanuló; lakótársat keres, a ki, az igaz megosztja vele a bérfizetés terhét — úgy hogy ily módon több marad kávéházra — azonban megosztja egyszersmind a levegőt is, s a szűk térben megfosztják egymást a lakótársak a kényelemtől, nyugalomtól.

Csak az erélyes egyetemi polgárnak sikerül eme lakásában némi tisztaságot kierőszakolni. A szoba szellőzéséről nem gondoskodik senki; és télen, mikor a fa drága, még nem is veszi rossz néven az ifjú, ha gazdasszonya ablaknyitogatással nem ereszti ki a kellemes és drága meleget. Pedig épen télen szereti a társaságot az ifjú. Összeülnek a szűk szobában és — nem kételkedem, hogy csupa tanulás közben — egész szürkére füstölik a falakat és lélezkzik azt a levegőt, a mely egy lokomotív kazánjának is elég füstös volna.

*) Beszéd, melyvel Fodor József tanár orvoskari helyettes dékán 1886—87. tanévet megnyitotta s melyet kivonatossan már ismertettünk.

Mindez oly általános, oly mindennapi Budapesten, hogy a legtöbb ifjú azt hiszi, hogy azok a dolgok nem is lehetnek másképen, s boldog lelkiületénél fogva kedélyesen veszi a tapasztalt nyomorúságot.

Pedig mennyi ártalomnak, mennyi betegségnek, a test elcsenevészesének s a kora halálnak kútforrása az a szűk, sötét, szellőzetlen lakás. Az ember — nevezetesen az ifjú — tüdői sok levegőt kívánnak a lélekzéshez. Tudjuk, hogy percenként 16—18-szor lélekzünk: ilyenkor beszívják a tüdőbe, beviszik testük belső és szerfölött érzékeny részeibe azt az üdítő oxigénjétől fosztott, poros, gőzös, füstös levegőt. Ezt teszik napról napra, az egyetemi éveken végig. Igaz, azonnal, rövid idő alatt nem érzi az ifjú ezen életmódjának káros hatását. Ifjú teste még győzi az ártalmakat s leleplezi — az egészség kárát: azonban ifjúsági bűnei s gondatlansága nem maradnak büntetlenül. Szervezete fokozatosan gyengül s így lesz belőle az az ügyvédi, bírói, orvosi, tanári nemzedék, a a melyről fentebb kimutattam, hogy milyen rövid életű.

Azok a szellőzetlen, szűk lakások főképen úgy ártanak meg, hogy előmozdítják a tüdősorvadást. Az az ifjú, a ki születése óta, talán öröklés következtében gyenge testű, gyakran már tanuló éveiben sorvadásba esik s elpusztul; sokkal többen azonban csak a csiráját szerzik meg tanuló éveikben ama rettenetes betegségnek, a mely azután pályájuk derekán letarolja őket.

A szűk és szellőzetlen lakások, a bűzös udvarok, rossz házi csatornák másrészt a typhusnak is a legfontosabb terjesztői. A tanuló ifjú, a ki a vidékről jó a fővárosba, nagyon is ki van szolgáltatva a typhus veszedelmének. Általános ugyanis a tapasztalat — s különösen a katonaságnál az ujonczoknál vehető észre — hogy a vidékekről a nagy városba érkező ifjak nagyon könnyen kapnak typhust.

(Folyt. köv.)

„Neptun“ budapesti-evező-egylet közgyűlése.

(Budapesten, 1886. nov. 12.)

A „Herkules“ tekintetes szerkesztőségének

Budapesten.

Van szerencsém egyleti hivatalos lapunk becses tudomására adni, hogy a „Neptun“ budapesti evező-egylet f. hó 6-án tartotta meg évi rendes közgyűlését Hieronymi Károly elnöklete alatt.

A közgyűlésen felolvasott évi jelentés tartalmát az alábbiakban röviden közlöm.

A lefolyt evezési évadot egy örvendetes esemény nyitotta meg. Ápril hó 20-án ugyanis elkészült a Margitszigeti csónakdánk hátsó részére épített emelet, mely az öltöződével lépesőzet által van összekötve s 14 személy számára kényelmes hálóhelyül szolgál.

E faépítménnyel egy régen táplált óhajunk ment teljesezésbe. A külföldi egyletek példái s a tapasztalat egyaránt igazolták ugyanis, hogy a training csak úgy kezelhető sikeresen, ha a training csapat tagjai együtt, s a gyakorló hely közelében laknak. Egyletünk tehát ezen követelménynek is igyekezett megfelelni, midőn a csónakda egy részére emelet építetett.

A tagok jelenlegi létszáma 36, ezek közül 2 tisz-

teletbeli, 1 alapító, 6 pártoló és 27 rendes tag. Az egylet 5 versenyhajóval (4 magántulajdon) és 8 palánkos hajóval rendelkezik. A hajókat James Vilmos bécsi angol hajóépítő építette.

Az evezés a lefolyt évadban márczius hó 25-én kezdetett meg s október hó 31-én fejeztetett be. A tagok részvétele az evezésben kielégítő volt, sőt több tag rendkívüli szorgalom által tűnt ki. A tagok az evezésben 1362-szer vettek részt, s a hajók összesen 624-szer indultak. A legtöbb kirándulás célja a Margitsziget megkerülése volt. De történtek kirándulások Szent-Endrére, Vácra és Visegrádra is.

Részt vettünk Bécsben és Budapesten tartott evezőversenyeken, s az utóbbin megnyertük a vándor-serleget. E díjat, melyet tavaly a bécsiektől kellett visszahódítani, még egyszer kell megvédeni. Volt még az egylet kebelében egy házi verseny és több match is.

Az évi zárszámadásunk 202 frt 83 kr. készpénzmaradványt mutat fel. Az idei választmány következőkép alakult meg: Elnök Hieronymi Károly, alelnök dr. Hausser Adorján, titkár dr. Perger Ferencz, művezető Csizik Béla, szertárnok Mészáros Ferencz, pénztárnok Kleiner Gyula, választmányi tagok ifj. Ádám Károly, dr. Várady Gábor és Saxlehner Árpád, számvizsgálók Beck Lajos, Bánhegyi Árpád és Rauchbauer Antal.

Teljes tisztelettel
Dr. PERGER FERENCZ.

Torna óra-rend.

(Tornakártyák.)

A zárjelek közé tett számok azon oldalt jelölik meg, a melyen a Porzolt Lajos „Tornázás kézikönyvében“ az illető gyakorlat bővebb leírása megtalálható.

23. tornaóra.

Oldalsorban alapjárás, magasra térdemelésekkel járás, dobbantó járás minden 4-ik ütemben dobbantással, lábújhegyeken járás, sarkakon járás; kezeket csipőre téve: hármaslépésekkel előre járás, keresztbelépéssel járás, oldalt törzsringatással járás, utánlépésekkel járás úgy, hogy kétszer a bal, aztán kétszer a jobb láb lép előre. Versenyjárás csoportonként, kis távolságra. Mindezen műjárások változtatásakor megállítás, gyakorlat mutatás és új indítással történjék. (102. 103.) Rézsút állított létrának belső részén (184.), alant állás egyfokon és fogódzni a mell előtt egy fokra, fellépkedni egyenoldalú utánfogásokkal és utánlépésekkel, visszszintén úgy; ugyanaz alsó fogásokkal, túlfogás túllépés; egy fiú fellépked, a másik középtáján, a harmadik lent alól állnak egy-egy fokon és a csipők előtt levő fokba fogódznak, így leereszkedni guggolásba és vissza felegyenesedve mellet a létrához huzódni; szintén hármásával állni egy-egy fokon, kezek magasra fogódznak, jobb kar bal láb lenyújtás és vissza; két fok közé bujtatva a lábakat ülés egy fokon, hátra dőlni, fogódzás mell előtt, leereszkedni a térdcsuklókba, lejjebb fogás, ismét vissza. Ugrás két ugrópálcán át (152.), a midőn két pár ugrómércze állítatik egymás mögé kis lépés távolra,

az innenső pálcza a túlsóhoz viszonyítva előbb alacsonyabba utóbb azzal egy magasságra tétetik, ezután fokozatosan távolíttatnak egymástól a működők képességéhez alkalmazva, minden ugrás nekiszaladással.

24. tornaóra.

Bottal sorakozás után nyitott 4-es sorokkal csapattest felállítás (110.): botot test előtt lenyújtott karokkal tartani, bal kéznek a jobb vállhoz emelésével botot jobb vállhoz, vissza le, jobb kéz bal vállhoz, vissza le. Bal két jobb vállhoz, ezen tartásból kiindulva botot páros karral fejfőle vezetni, onnét le a test bal oldalához a bal kar lenyújtásával, ismét fejfőle és vissza a jobb vállhoz. Botot fellendíteni a test bal vállához függélyesen magasan álló helyzetbe, bal kart balra fejfőle emelni, vissza lelendíteni, ezután jobbra jobb kar fejfőle, ismét le. Ugyanaz két ütemben: balra föl, onnét le és gyorsan fel jobbra. Ugyanaz összekötve törzshajlítással előre, minden lelendítéskor előre hajlás, fellendítéskor nyújtás, de előbb terpeszkedő állást vétetni fel. Botot hátul a derékra, helyben járás magasra térdemeléssel, botot a kezekbe lebocsátani, bal kézzel fogás el, botot jobb kézzel jobb lábhoz, sulyba. **Kötélmászás** (179.): előbb „függések és a mászásokhoz kiinduló helyzetek“ úgy mint az egy rúdon mászásnál iratott a 4-ik torna-kártyán (és 175.); azután mászás feljebb. Ha tehát nincs legalább is 2 mászókötel, akkor a függélyes rúdak is alkalmazásba veendő. **Ablakugrás**: egy pár ugró mérezen két pálcza alkalmazandó, egyik fent, másik lent, és ezek között kell átugrani, nekiszaladással (153.).

Különfélék.

Azon t. olvasóinkat, kik még előfizetésüket nem küldötték be, tisztelettel kérjük az előfizetési ár (negyedévre 2 frt) sürgős beküldésére, hogy a lap expedálásában semmi fennakadás se álljon be.

Mutatványszámokkal szívesen szolgálunk.

Elmaradt példányok reclamatiója a szerkesztőséghez (Lipót-utca 50.) intézendő.

Az egyetemi polgárok testedzése. A tud. és műegyetemi olvasó kör bizottsága teendői közé vette fel, hogy a kör tagjainak testi fejlesztésére is súlyt fektetve, azok tornázásáról gondoskodni fog. Ebből kifolyólag a „Nemzeti tornaegylet“-tel lépett egyezsége, melynek értelmében a kör tagjainak hetenkint háromszor, t. i. hétfőn, szerdán és pénteken este 8 $\frac{1}{2}$ —9 $\frac{1}{2}$ óráig rendelkezésükre állanak a torna-egylet Ósz-utca 26. sz. a helyiségei, s a tornászban Bockelberg Ernő művezető úr személyes vezetése alatt nyernek oktatást. Ellenszolgáltatásképen az első hónapban (nov. 15—decz. 15.) minden résztvevő tag 1 forintot fizet, a későbbi hónapokban a részvételi díj a résztvevők számához mérten fog megállapíttatni s legfőlebb 50—60 kr. leend. A tornázásban résztvevők hetenkint háromszor ugyancsak a torna-egylet helyiségében Keresztény S. vívómester úrtól a vívásban is nyerhetnek oktatást havonként 1 frt 50 kréért. Az olvasókör bizottságának ez üdvös intézkedését örömmel vehetik a kör tagjai és reméljük, hogy nem is fogják elmulasztani e kedvező alkalmat testük megedzésére.

A „budai polg. lövész-egyesület“ a téli évadban minden vasárnap szobában tartandó ezéllövészetet rendez

s ezen hölgyek is részt vehetnek. — Az egyesület utolsó választmányi ülésében a jégpálya-bizottság elnökévé újból Rupp Zsigmond kir. közjegyző választatott meg. A korcsolyázó közönség érdekében és kényelmére több igen üdvös újítás létesíttetett. Minden igényeknek megfelelő közlekedésről gondoskodva lesz.

Az első díszturnázás. A szép eredménnyel működő s helyes missziót teljesítő budapesti (budai) tornaegylet ez évi díszturnáját decz. 7-én tartja meg. A különben is igen élénk tevékenységet a tagok közt csak még fokozza az ezen ünnepélyes alkalomrai készülési kedv. A bizottság, élén fáradhatlan elnökével, mindent elkövet az idej díszturna érdekében, melynek sikere azonban senkit sem hagy kétségben.

A budapesti korcsolyázó egylet választmányára f. hóban tartotta új iroda-helyiségében (szervita-tér 1. sz.) alakuló ülését. Megválasztattak igazgatóvá Püspöki Emil, helyettes igazgatóvá Jankovich István, titkárrá Nagy Jenő dr., pénztárnokká Benke Gyula, ellenőrré Németh Titusz, szertárnokká Zsigmond Gyéza. Elhatározták továbbá, hogy a részvényesek ez idén is fénykép mellett kapják meg idényjegyüket. Egyúttal felhívják az egyesület tagjait és részvényeseit, hogy jegyeiket fényképek bemutatása mellett mielőbb kiváltásák, nehogy később tömeges jelentkezés folytán hosszabb várakozásnak tegyék ki magukat. Új tagok felvétele ezentúl csakis egy régi tag ajánlatára fog a választmány által eszközöltetni. Megemlítjük egyúttal, hogy a választmány az összes felszereléseknek legjobb karba helyezése iránt a szükséges intézkedéseket megtette és a katonai zenekarral a szerződést megkötötte.

A világ legjobb két evezőse jelenleg Albert Hamm és John Teemer dupla kettős csónakban s ezt fényesen be is bizonyították legközelebb Angliában a Themsén, midőn kétszeri küzdelemnél is az angoloknak adott 12 mp. előny dacára győnyörűen győzött a fent nevezett két amerikai, csak sajnálhatjuk hogy Hanlan és társa még eddig nem szándékoznak velők megmérkőzni, hanem a náluk sokkal gyengébb G. Lee és W. Ross párral. Amerikának ezen győzelme sem képes elefedtetni a büszke janke-vel vereségüket, mely az Ausztráliai Beach győzelmeivel érte őket Gandaur felett; s Gandaur haza érkezésével a legszebb kilátásokkal tervezgetik a jövő évi sculler bajnoki versenyek czéljait; le- veretésének főokául a háborgó Themsét okozzák.

Velociped hírek. Egy match volt Antwerpenben tricycle és bicycle közt, melynél a 10,000 méter távon a háromkerekű gépet hajtó de Beukelaer belga bajnok győzött 23 : 53 rendkívüli szép idővel. — F. Wood és B. James a két angol híres velocipedista Amerikából átmennek még előbb Ausztráliába, mielőtt hazatérnének, hogy az ausztráliai bajnokkal Rolfe-al egy matchet csináljanak. — Franciaországban ez év őszén tartott katonai gyakorlatoknál igen kitünőnek és hasznosnak találtatott a velociped szolgálat, s jövőre hadtestenként nyolc-nyolcz velocipedista osztatott be, négy-négy pedig tartalékban. A gépek háromkerekűek és biztonsági gépek. — Új velociped clubbok Magyarországon: az egyik Kolozsvárott alakult, elnöke dr. Sachsenheim Arthur, jegyzője Bauer Róbert; a másik Temesvárott, elnöke Reiter Eduárd, jegyzője Schneider József; őszintén örvendünk e sport-egyletek alakulásának s a legszebb eredményeket kívánjuk működésükhöz. — Hetvenhárom velocipedezőt tüntet ki egy hivatalos jelentés Amerikában, mint a kik az egy angol mértföldes pályát 3 perc szép idő alatt hajtják be. — 300 ang.

mrtf. (482.7 klm.) huszonnégy óra alatt. Az amerikai velociped sport egy kitünősége S. G. Whittaker bicyclen m. hó 18-án 23 p. 46 mp. alatt hajtotta be a fenti távolságot. — Furniwall P. kétkerekű velociped rekordját egy angol mértföldre, az amerikai William A. Rowe, — ki legközelebb lépett a professionisták közé, — legyőzte $\frac{1}{2}$ mperczel, s így e távolságra a világ legjobb eredménye most már az övé; 2 p. 29 $\frac{1}{2}$ mp. alatt; ugyancsak győztes lett az összes eddigi rekordok felett 21 ang. mértföldig, s az egy órai versenyben is.

Hanlan ex champion sculler csapatja e hó 8-án küzdött meg négyes csónakban Angliában Bubear crew-jával. A küzdelem egyike volt a legérdekesítőbbnek mindvégig, midőn Hanlan csónakja egy fél hosszal nagynehezen győzött.

Az angol athleták győzelmével végződött a november 1-én Párisban a boulognei erdőben tartott athleta-verseny. A sok francia pályázón kívül részt vettek a futásban még három brüsseli és négy angol is. Az első a 100 méteres síkverseny volt, melynél a híres angol bajnok C. G. Wood győzött könnyen hat ellenféllel szemben. Fran-

AIGNER LAJOS könyvkereskedésében

(Budapest, váczi-utca 1.)

előfizethetni a „HERKULES“

testgyakorlati képes hetilapra.

Negyedévre 2 frt.

A „Herkules“ testgyakorlati közlöny az egyetlen magyar képes hetilap, mely a testgyakorlatok és testedzősport minden ágára kiterjed; ismeretterjesztő és mulattató cikkeket és képeket közöl a tornázás, athletika, csónakázás, úszás, velocipedezés, vívás, korcsolyázás, vitorlázás, kerékkorcsolyázás, ökölvívás, gyalogolás, birkózás, labdázás, női sport, testgyakorló játékok és sportversenyekről; nagy súlyt fektet az iskolai tornázásra, kiterjed a katonai testgyakorlatokra s kimerítő tudósításokat közöl a testgyakorló- és sport-egyletek működéséről.

cia bajnoki-versenyben ismét az angol H. C. Habey lett első. Gátversenyénél 120 méterre G. Shaw futott be elsőnek öt ellenfele előtt. A következő versenynél csak francziák futhatván, győzött Cucheval Clarigny, míg a vígaszversenyben A. Delcoigne brüsseli győzött. Úgy látszik az angoloknak az ember-sport terén csak az amerikai és ausztrálieiak tudnak méltóan ellentállni, sőt sokszor őket le is győzni, nálunk pedig a test edzését és nemes mérkőzését a boros- és kártyaasztaloknál keresi a nemes fiatal.

A berlini korcsolya-verseny programja már megjelent s áll, 1600 met. és 3500 met. síkversenyből nemzetközi jelleggel, 1600 m. síkverseny és 1600 met. akadályversenyből Németországbeliek, és 1600 met. bajnoki verseny csupán berliniek részére, lesz továbbá műkorcsolya-verseny hölgyek és korcsolyapárok részére. Ugyancsak közététetett a müncheni korcsolya-egylet verseny programja is. Január 15-én és 16-án lesz az, melyen két szám a műkorcsolya-versenynek van szánva, hat pedig sík- és akadály-versenyre.

Negyvennyolcz egyletnek hivatalos közlönye.

A közoktatásügyi miniszter rendeletileg ajánlotta az ország összes tanintézeteinek.

A „Herkules“ előbbi évfolyamaiból még néhány teljes példány szerkesztőségünk útján megszerezhető, még pedig a következő áron:

A „Herkules“ 1884-iki egész évfolyama bekötve	6 frt
„ „ 1885-iki „ „ „	8 „
„ „ 1886-iki félévi folyama	4 „

Tartalom: A korcsolya-évad előtt. Sándor Dénestől. — A kolozsvári athleták Déesen. (Vége.) Kuszko Istvántól. — Fővárosi korcsolya-versenyek. F—y B.-tól. — Labdajáték kerékkorcsolyán. Koller Dezsőtől. — Az egyetemi ifjúság életrendjéről. (Folytatás.) Dr. Fodor Józseftől. — „Neptun“ budapesti-evező-egylet közgyűlése. Dr. Perger Ferencztől. — Torna óra-rend. — Különlélek.

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca
1. sz. Aigner Lajos
könyvkereskedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre . . . 2 frt.
Félévre . . . . 4 frt.
Egész évre . . . 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két ha-
sábos petítorsért 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ   PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA: **AIGNER LAJOS.****Szerkesztőség:**

Budapest, IV. kerület,
Belváros, Borz-utca
9. szám II. em.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmentetlen leveleket
nem fogadunk el.

AZ »ACHILLES« VELOCIPÉD- ÉS CSÓNÁK-EGYLET, AZ »ÁRADI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BALATON-EGYLET«, A »BEREGSZÁSI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET«, A »BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »BUDAPESTI TORNA-EGYLET«, A »BUDAPESTI VASPARIPA-EGYLET ELŐRE«, A »DEBRECZENI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »DEBRECZENI TORNA-EGYLET«, »ELSŐ MAGYAR VÍVÓ-EGYLET«, A »FERTŐI CSÓNÁKÁZÓ-TÁRSASÁG«, A »GYÓRI CSÓNÁKÁZÓ-EGYESÜLET«, A »KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »KOLOZSVÁRI ATHLETIKAI CLUB«, A »KOLOZSVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, »FŐVÁROSI VÍVÓ-CLUB«, A »KÖRMENTI ATHLETIKAI CLUB«, A »KUNSZENTMÁRTONI CSÓNÁKÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »MAGYAR-ÓVÁRI TORNA- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAGYAR VELOCIPÉD-CLUB«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »LÉVAI TORNA- ÉS VÍVÓ-EGYLET«, A »MAROS-VÁSÁRHELYI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-BÁNYAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-ENYEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NAGY-KANIZSAI TORNA-EGYLET«, A »NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »NEMZETI HAJÓS-EGYLET«, A »NEPTUN BUDAPESTI ÉVEZŐS-EGYLET«, AZ »Ó-BUDAI TORNA-EGYLET«, A »PANNONIA CSÓNÁK-EGYLET«, A »POZSONYI HAJÓS-EGYLET«, A »POZSONYI TORNA-EGYLET«, A »PRIVIGYEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »RIMASZOMBATI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SÁTORALJA-ÚJHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SALGÓ-TARJÁNI VASPARIPA-SZÖVETKEZET«, A »SELMECZI AKADÉMIAI ATHLETA-CLUB«, A »SOPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZABADKAI TORNA-EGYLET«, A »SZARVASI KORCSOLYÁZÓ-KÖR«, A »SZEGEDI CSÓNÁKÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZEGEDI TORNA-EGYLET«, A »SZEKELY-UDVARHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET«, A »SZÉKESFEHÉRVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET« S A TEMESVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Az iskolai előtornász-órák rendszeresítése.

Furcsán vagyunk mi tornamesterek az előtornász-órákkal. Ha tartunk a jobb fiúknak külön tornaórát, az is baj és az is, ha nem tartunk.

A dolog pedig úgy áll, hogy az 1883. évi XXX-ik törvényzikk D pontjának második kikezdése határozottan azt mondja: „A csapatvezetők hetenként egyszer külön képeztetnek.“ De a törvény más pontjában megállapítja az osztályok óramaximumát, mely természetesen nem ad helyet a rendes órának nem számított előtornász-órának.

Ezen ellentétnek meg is van aztán gyümölcse. E lapok szerkesztőségébe eddig 5 helyről jött panasz a tornatanár és a felsőbb hatóságok közt az előtornász-órák felett támadt vita miatt. A tornatanár legjobb akarrattal külön órát tart a jobb fiúknak, de a szülők és az igazgatók azt mondják, hogy a fölös órára a gyermek nem kötelezhető.

És igazuk is van. Mert a törvény csak oly módon rendeli el az előtornász órákat, hogy a tanárt azok tartására kötelezi, — bár érte, miután óraszámra nem jön, mit sem fizet, — de a gyermekek kötelező járásáról mit sem szól.

A törvénynek ezen részben igazságtalan, részben nem elég szabatos kifejezésének magyarázata azonban igen közel esik.

Én eddig mindig azt gondoltam, és valószínűleg így gondolkodtak a törvény szerkesztői is, hogy a gyermekeket a jól vezetett előtornász-órára nem hogy szorítani kellene, hanem még attól büntetésképpen eltiltani

is lehet. Hanem közelebbről arról győződtem meg, hogy vidéken több helyen olyan rossz berendezésű és egészségtelen a tornaterem, hogy a szülők örömmel hozzák le a szűk kis szobába különben sem kedvvel járó fiaikat az előtornászási óráról.

Most tehát a törvény által előtornász-óra tartására kötelezett (de csak a középiskola V—VIII. osztályában) tornatanító kevesebb eredményt érhet el rossz berendezésű termében, mintha gyermek előtornászai lennének.

De viszont azt sem lehet kimondani, ha bizonyos körülmények kívánnák is, hogy az előtornász-órák rendszeresíttetnek, mert ezeknek járására a legkedvezőbb körülmények közt sem kényszeríthetők a fiúk, mert a cél ez órában nemcsak önképzésük, hanem hogy ők társaikat is taníthassák. Igaz, hogy ezen képesség elnyerése önképzés, de csak másodsorban.

Tehát mindenesetre a tornatanítónak azon kell lenni, hogy beálljon az a különben kellő körülmények közt rendes dolog, hogy az önkényt jelentkező jobb tornászok közül jutalomképen kelljen a jobb tanulókat kiválasztani. De még ez esetben is felszólítandók a fiúk az első alkalommal, hogy szülőiktől írásbeli engedélyt hozzanak az előtornász-órákra. No és ezután, már az önkénytes mulasztást a tornatanító joggal büntetheti is, miután a jelentkező fiúk az egész évre kötelezték magukat az órák járására.

Azon fiúk, kik szülői beleegyezéssel önkényt jelentkeztek az előtornász-órákra, nem fognak panaszt emelni a fölös, mondjuk 31-ik óra ellen, de ha már jelentkeztek, az igazgató kénytelen ez alapon felmenteni őket.

Itt tehát mégis valami javítandó a törvényen, t. i. a törvény idézett sora után ki kellene mondani, hogy az előtornász-óra az önkényt jelentkezőkre kötelező.

Hanem viszont, ha a torna-tanítót kötelezzük a kötelezett óráin túl még egy és épen igen terhes óra tartására, úgy ezt mindenestre fizetni is kellene. Ez irányban tehát helyes volna az előtornász-órák rendszeresítése.

Azt szokták felhozni ez ellen, hogy a tornatanító az előtornász-órák tartásával csak a maga dolgát kevesbíti s így ezért nem érdemel fizetést. Ez állítás helytelenségét eléggé bizonyítja az általunk idézett törvény, mely bizonynyal nem a tanító munkája könnyítésének mikéntjére vonatkozik, mert ezzel csak nem fog a törvény foglalkozni.

Az előtornász-órákra vonatkozó törvény azonban csak az V—VIII. oszt.-ra vonatkozik. Mi, kik ugyan nagy barátjai vagyunk a tömeges iskolai tornáznak, de e mellett is szükségesnek tartjuk, már többször kifejtett okoknál fogva, a középiskolák alsóbb osztályaiban is az előtornász-órákat. Tehát ha ezek rendszeresíttetnek, úgy nem a tornatanító munkájának könnyébbítésére, de az ügy érdekében az egész középiskolára kívánnánk a rendszeresítést életbe léptetni.

PORZSOLT JENŐ.

Az iskolai tornatanítás reformja.

Adjunk az iskoláknak jó tornatanítókat — mondják sokan — a kik jó tornázók, képesített gyermeknevelők és tornatanítók, egészséges jó emberek legyenek! Hát még mi kell? Nyári tornatér, téli tornaterem és ezek jó felszerelése! Nos, van-e még egyéb kívánni való is? Van! Fizessék jobban a tornatanítókat, emeljék őket anyagilag és rangbelileg is a többi rendes tanítók és tanárokkal egyenlő magaslatra. Legyen úgy, megadatik mindez, tehát szülők most fére minden aggályoskodással; remek tornacsarnokaink és paedagogus tornamestereink mint élő garanciái a gyermekeitek jellembeli és testi épségének. (?) Ohó! Ki merészel itt zárjel között még kételkedni? Öklöt az orra alá! Áá! Egy tornatanító csóválja a fejét? Lám-lám, vannak madarak, kik saját fészkeket tépdesik — — no de hát hadd ereszsze meg a „szólhatnékomját“, hallgassuk meg a pártütőt, „antul jobban“ rá tenyerelhetünk majdan kevés szavú büszke böleséggel.

Hát tisztelt kartársaim, még valamiről nem szabad megfélekednünk, különben fejünkre ég a tető. Nincs szándékom tüzet gerjeszteni a szikrából tornahajlékunkban, sőt ellenkezőleg egy ott meglévő szikrát szeretnék kivette látni, a mely minden eddigi takargatás dacára égeti, rongálja a tornaszatunkat tartó fősziropokat. Uraim! Nem egy apát láttam már, a ki öklével mint pörölylyel zúzta volna össze egész tornaügyünket, több anya könyei között átkozta a percet midőn gyermekét tornába kezdték járattani, mert a „véletlen bal eset“ fiukat sújtotta. Ez az a szikra, melynek égetésétől félttem én leginkább tornaügyünket. A mostani tornázatási rendszer mellett ezen veszélyektől nem óv meg kellőleg sem a dúsan felszerelt szép tornatér, sem a jól fizetett tornatanítói buzgóság, sem bárminő kitünő tanítói oklevél. Hasztalan öntözgeti, nyesegeti, oltogatja a legügyesebb kertész is azon fát, melynek gyökerén rágó-

dik a féreg; hasztalan tiltják be országsszerte egyes veszelésnek mondott tornaszereknek iskolai használatát (korlát, bak), a baj így orvosolva sohasem lesz, az ellen-szenv a bonyolódott mesterkelt német testedzési mód iránt folyton növekszik. Itt egyenesen a sebre kell tapintani, ki kell mondani nyiltan, hogy az iskolai tornázás úgy a hogy most üzetik szélteben-hosszában, sőt itt a központközepén is helytelen, rossz. Új tornázatási rendszer kell az iskolákban! Ez kell, még égetőbben, mint akármi más a testedzés terén. Reformálni a tornatanítást az iskolákban! Ezt szükségesnek kell hogy elismerje minden tornatanító is, mert épen ők tudják legjobban azt, mennyire nem úgy tornázik az a 60—80 gyermek a tornaórában, a mint tornáztatnak ők személyes vezetéssel 10—12-sével. Mit ér a fényes tanítói tehetség, ha tényleg nem az működési fél tornaórán át a növendékeket, hanem a téveteg és tudatlan vagy több tudása miatt henczegve károsan vezető gyermektárs, mint önálló előtornász. Félre a független gyermek előtornászokkal az ő saját választotta gyakorlatokkal! Mondassék ki országsszerte minden tornaiskolára kötelezőleg: Minden előveendő legkisebb gyakorlat is már előre a tornatanító által legyen kijelölve és annak előzetesen vagy az óra alatt tett útmutatása szerint végeztetve; tehát a gyermek előtornász mint csapatvezető csak az adott gyakorlatok első bemutatására és a segédkezésre alkalmazandó, önálló csapatvezetésre soha, még a 15—18 évesekkel szemben sem. Ezen szigorú kívánalomnak miként való keresztül vitele képezi a tornareformot, mit itt sürgetünk. Ezen fontos reformkérdés fölött Poroszországban már évtizedek óta kísérleteznek, és mégis csak ott vannak vele, mint a mi tornatanáraink, t. i. mindenki úgy söpör a portáján belől, a mint neki tetszik. Egyik helyen a gyermek-előtornászokat az unalomig gyötrik a tornatanítók betanításával; másutt külön előtornász-órákon a gyakorlati műkifejezések ezreit gyúrják a fejükbe; megint másutt csak a saját testi ügyességét fejlesztik ki lehető magas tökélyig; ismét másutt meg kezébe adják tornakártyán az előveendő gyakorlatok leírását; egy-két helyen pedig a tornaszerek számát szaporítják meg, vagy alakítják át úgy, hogy egy és ugyanazon szergyakorlatot egyidőben legalább is tizedrésze az összes növendékeknek egyszerre végezhesse a tornatanító kiáltására, vezérlésére. Végeredményében azonban mindezen kísérletezések oda jutottak itt is amott is, hogy az illető tornatanárok ismét csak rá bizzák a gyermek-előtornászokra teljesen a gyakorlatválasztást; és így ismét csak beáll az a szomorú állapot, midőn a csapatok egy-két tagjai túlhevülten erős munkát, mások untatóan kevés munkát, mások pedig épen semmit sem tudván végezni, hazajutnak mint károsan kimerültek vagy mint búskomor elégedetlenek, vagy mint baleset áldozatai.

Tekintve ezen szempontból a mi legelső tornaegyleteink ténykedését, kevés kivétellel mind megpróbálták már a fent hangoztatott reformkérdés megoldását, de mindegyik megint csak visszatért az üdvetlen régi rendszerre. Jelenleg alig egy-két tornatanár vesződik már csak az előtornászokat tornakártyákkal vagy esetről-esetre szóbeli részleges utasításokkal ellátva; úgy okoskodván: ha az előtornász sok gyakorlat által ügyes, erős lesz, akkor jól fog előtornászni is. Ebből kifolyólag az előtornász-órák legtöbbszörében nem a könnyű iskolai gyakorlatok, hanem a nehezebbek, szebbek taníttatnak be, már csak azért is, hogy a nyilvános tornavizsgákon le-

gyen egy pár kiváló ügyességű fiú is, kivel a tornatanító hivatkozhat. Megnevezhetünk elsőrendű tornatanárokat, kik az előtornász-órában 13—15 éves növendékeivel kézen állást, óriás köröket és saltougrásokat gyakoroltattak. Minő gyakorlatokat végeztet most az ilyen előtornász csapatjával, azt csak látni kell, hogy elítéljük határozottan a most divó gyermektornáztatási módszert.

Mielőtt tehát az athletika nagyobb tért hódítana hazánkban, jó lenne az iskolatornázást nemcsak játékokkal és versenyekkel élvezhetőbbé tenni, hanem egyszersmind jobb kezelési rendszerre is fektetni azt a fentirtak tekintetében. E sorok írója tapasztalta, hogy szépen megoldható e kérdés úgy, hogy a tornatanító minden egyes tornaóra minden csapat számára tornakártyákat készít és azokat tornáztatja végig az előtornászokkal a külön előtornász-órában; továbbá pedig minden oly szernél, hol egyszerre többen is tornázhatnak, csapat-összevonásokat tesz, és személyesen is vezet egy-egy gyakorlatot vezérelve. De ha ezekre se kedv se akarat nem fog rövid idő alatt nyilvánulni, csak akkor óhajtandó, hogy a különben általában kedvelt tornaszerek egynémelyike végképen kiküszöböltsék az iskolákból, helyet adván ott több olyan athletikai működésnek, mely nem a nagy versenyeredményekkel küzdelmekből áll, hanem kedélyesen edző könnyebb működtetésekből.

PORZSOLT LAJOS.

Utasítás a tornakártyák használatához.

Az iskolai és egyleti tornázás vezetésének egyik legnehezebb része a gyakorlatok megválasztása. A növendékek különböző kora, testi és szellemi fejlettsége határozottan bizonyos tornagyakorlatoknak felelnek meg. És ha e viszonyoknak számba nem vételével választatnak meg a gyakorlatok, úgy a testgyakorlati oktatás a legnagyobb áldozatok mellett is csak kárt okoz a növendékek épségében.

A legtekélyesebb tornatanító képzés mellett is megmarad pedig az a veszély, hogy a tanítók vagy lelkiismeretlenségéből vagy tudatlanságból vagy lanyhaságból a növendékek testi fejlettségének meg nem felelő gyakorlatok végzését megengedik, vagy elő is segítik.

E bajon mi sem segíthet más mint a tornatanítás anyagának, az egyes tornagyakorlatoknak olyan feldolgozása és beosztása, melyben az iskolai növendékek korának megfelelő gyakorlatok rendszerbe vannak rakva.

Először tehát szüksége van a legképzettebb tornatanítónak is egy a gyakorlatokat rendszeresen tárgyaló és az iskolai osztályoknak megfelelő beosztású könyvre. Ezután azonban ép oly fontos a gyakorlatoknak oly módon való csoportosítása a mint azt óránként vezényelni kell az iskolában.

Az első követelménynek igyekezett „A tornázás kézikönyve” című munkám eleget tenni, a másodiknak e sorokkal vélek szolgálatot tenni.

Tornakártyáim használatát illetőleg a következőkre hívom fel tagtársaim figyelmét:

1. A 6—18 éves gyermekeknek tornáztatását mindig úgy kell eszközölni, hogy minden egyes előveendő gyakorlatot maga a tornatanító válaszson meg. Tehát semmi szín alatt nem engedhető meg, hogy valamely

csapatnak előtornázója kénye-kedve szerint más gyakorlatokat végeztessen csapatjával, mint minőket tanítója esetenként kijelöl.

2. Minden lehető alkalomkor tömegben olynemű iskolai tornázás végeztetendő, melynél az összes működőknek legalább is egy tizedrésze egyidőben egyszerre végezheti egy és ugyanazon gyakorlatot, a tanító kikiáltása, vezérése szerint, annyi külön segédkező előtornász jelenlétével a mennyien lépnek ki egyszerre a tornaszerehez.

3. Külön csapatban más és más tornaszereken működtetni egyidőben csak akkor kell, midőn az elővenni szándékolt gyakorlatok nem végeztethetők tömegben az egyfajta tornaszerek kevés száma miatt vagy a növendékek nagy számánál fogva. De ekkor okvetlenül már kéznél kell lenni a megfelelő számú előtornászoknak, és azokat már előzőleg be kell tanítani ugyanazon gyakorlatokra, miket végeztetni akarunk a csapatokkal.

4. Csapatösszevonás történjék a tanító vezetése alá mindazon esetekben, midőn gyakorlatváltozáskor a következő működés rendes iskolatornázás módjára végezhető.

5. Előtornászok mindenesetre képezendők. Az előtornász-órák látogatása kötelezővé teendő az önként jelentkezőkre nézve.

6. Előtornász-órák tartandók minden 2-ik tornaórát követőleg, a midőn aztán szorosán főczélul az tűzendő ki, hogy a következő két tornaóra gyakorlati anyagját, annak elnevezéseit, azoknál a segédkezéseket, azokról kézbe adott tornakártyákat megértsék, megtanulják. Ha még marad ezek után idő, akkor a rendes tornagyakorlatok némelyike gyakorlandó, de semmi esetre sem a testszervezetükre káros hatású műgyakorlatok.

7. A tornakártyák minden esetekre már az előző napon kézbesítendők az előtornászoknak áttanulmányozás végett. Tehát azokat meg kell szerezni akár könyvtől, akár készítés vagy leírás útján. A tornatanító pedig bírjon egy kézikönyvvel, a melynek nyomán ő könnyű szíjjel készíthessen bármikor is helyes tornakártyákat, mert a tornagyakorlatok összetételeikben kimeríthetetlenek, és helyes összeállításuk komoly előtanulmányokat igényel.

8. Az itt közlött tornakártyák úgy szerkesztvők, hogy egy tornaév lefolyása alatt a főbb tornagyakorlatok annak helyén és idején nagyrészt gyakorlás alá kerülnek. minden órára valamivel több gyakorlat vétetett fel, mint mennyit minden esetekben végig lehetne gyakoroltatni, hogy így módjában legyen a tornatanítónak egy és ugyanazon tornakártyát egyaránt használni minden osztálybeliéknel kihagyván a kihagyásra megjelölteket és egy-kettőt, miknek végzése bármely okból a helyi viszonyok szerint czélszerűtlennek látszanék. A hol több csapatra osztatnak a növendékek, ott több tornakártyából kell kiegészíteni az egyet, az egyenletes működtetés elve szerint választva a szereket. Természetesen csak összevontan irattak e tornakártyák, de a hol bővebb magyarázatra van szükség, ott helyenként zárjelben könyvoldalt jelölő számmal hivatkozás történik Porzsolt Lajosnak „A tornázás kézikönyve” című munkájára és a honvéd gyakorlati szabályzatra, mint a melyek alapján történt a szerkesztés. Tehát ezen tornakártyák a fent irt két könyvvel kiegészítve az iskolai növendékek tornáztatásánál igen nagy segítségére lehetnek a tornatanítónak. A növendék előtornászok pedig ezek nyomán hamar válnak ügyes segédeivé tanítójuknak, de sőt a felnőttek is könnyen állíthatják ezekből össze gyakorlataik sorrendjét.

P. L.

Mesterek boxolása.

(Képpel.)

Laikus ember el sem hinné, hogy mind a kard-, mind az ökölvívásban a képzett egyenlő ellenfelek órákig küzdenek, míg valamelyiküknek sikerül egy vágása, vagy lökése. Nincs is tehát valami szebb sportlátvány, mint kitűnő vívók és boxolók mérkőzése.

Hanem biz' minálunk még az ilyen látványosság iránti kíváncsiság nincs kifejlődve. Hisz a híres Benedek-Halász-féle kardmérkőzés is egy kis teremben, alig 70 ember jelenlétében folyt le.

A sport, különösen a boxolás édes hazájában, Angliában a nevesebb boxolók mérkőzése olyan érdekes ünnepély, melyről a napi és hetilapok számos képekkel illusztrált, hosszú tudósításokat közölnek.

Mai számunk fametszete két híres londoni boxoló küzdelmét ábrázolja a legérdekesebb contraparád pillanatában. Ugyanis az egyik küzdő jobb karral fejet lökött, mely lökést ellenfele ugyanilyen lökessel véd, úgy, hogy a két kara könyökhajlásban érintkezik. Az ilyen védést csak a legügyesebb boxolók vihetik ki, mert nagy gyorsaságot igényel, hogy biztos lehessen.

A jobb karral ugyan ép úgy lehet lökni a boxolásban, mint a ballal, de mégis szokatlannabb és nehezebb, mint a ballal, mert ez van félig kinyújtva közelebb az ellenfél testéhez.

Képünkön a vívók bal karja van a szokott védőtartásban, mert itt a jobbal történt a támadás. Természetesen a meghiusult támadás után a felek rendszeresen ismét állásba jönnek és a számos más lökések valamelyikével kezdik újból a harcztot.

Nagyon sajnálatos, hogy a nálunk oly szép lendületnek indult boxolás mostanában csaknem szünetel és képzett box-mesterünk Halász Zsiga már az atletikai clubban sem rendezhet versenyt a résztvevők csekély száma miatt.

Az egyetemi ifjúság életrendjéről.

Irta : DR. FODOR JÓZSEF.

(Folytatás.)

Az egészségtelen lakás ezek szerint a sorvadásnak s a typhusnak valódi tenyésztő ágya s a ki életét becüli,

a ki az ifjúságot szereti, az törekedjék mindenekelőtt az ifjúság lakását megjavítani.

Nincs idő arra, hogy részletesen fejtegyem, milyen az egészségtelen és milyen az egészséges lakás, csak röviden kívánom jellemezni a dolgokat.

Egészségtelen minden pinczeszoba. Egészségtelen a földszintes szoba is, ha fala, padlója nyirkos. Egészségtelen a szoba, a mely rossz szagú helyek (árnyékszék, istálló) közelében, avagy bűzös műhelyek mellett, rossz levegőjű pálkás boltok, korcsmák, kávéházak fölött fekszik.

Egészségtelen a szoba minden piszkos, ronda, bűzös házban, kivált ha a szoba az udvarra nyílik; egészségtelen az utczeni szoba is, ha szűk, poros utcézára fekszik.

Egészségtelen a szoba, ha egy-egy tanulóra nem ad legalább 30—35 köbméter belső űrt; ha kicsiny s nehezen nyitható az ablaka.

Egészségtelen a szoba, ha nincsen belül fűthető, jó kályhája; egészségtelen a pléh- és a közönséges vas-

kályha, kivált ha füstöl és ha tulságosan fűtik. Egészségtelen a szoba, ha naponta többször és alaposan nem szellőzik, úgy hogy ennél fogva a szobába lépve, kellemetlen szagot érzünk. Egészségtelen a szoba, ha a fal, padló szennyes, ha a tisztátalan dolgokat nem takarítják ki gyorsan a szobából, ha nincs a lakásnak elég és jó víze italul s a tisztaságra; nevezetesen pedig egészségtelen a lakás, ha bűzösek, tisztátalanok a ház kloakái.

Az ilyen lakásokat — egyetemünk polgárai! — a mennyire tehetik, kerüljék; egyszersmind soha se feledjék, hogy a lakásnak legfőbb egészségügyi követelménye: a világosság, sok levegő és tisztaság.

Az egyetemi ifjúság nagy részének voltaképen két lakása van; éjjeli (a hónapos szoba) s nappali: a kávéház. Néha megfordítva használják e két lakást. A budapesti kávéházak legtöbbször egészségtelen, mert szellőzetlen s nem is elég tiszta. Pedig a gondos kávé kevés költséggel megjavíthatná a szellőzést. A füstös és piszkos kávéházat s vendéglőt kerüljék; egészségtelen s nem méltó a művelt egyetemi ifjúhoz.

Volt idő, a mikor az egyetem tantermei — a rossz ventiláció miatt — még egészségtelenebbek voltak, mint akár a kávéházak. Ma már — hála az egyetemi hatóságok gondoskodásának — ez csak kivétel és méltán reméljük, egyetemi ifjúságunk egészsége érdekében, hogy e kivételek is eltűnnek, rövid időn.

Az egyetemi ifjúság táplálkozásáról szólok.

Megint azt a szomorító tényt kell konstatálnom, hogy egyetemünk ifjúsága legnagyobb részében rosszul él, rosszul táplálkozik. Az élelem Budapesten drága, mert fővárosi hatóságunk még mindig késik a főváros él-

mezésügyét nagy városok módjára rendezni. A tanuló ifjúság egyszersmind olcsó és ennek megfelelőleg silányabbul főző korcsmákra, sőt nagyobb részében úgynevezett kifőzőnők kosztjára szorul. Szegény emberek ezek a kifőzők többnyire, a kik a néhány tanuló olcsó kosztjából maguk is élni és még pénzelni is akarnak. Silány náluk a tej, alsórendű a hus, rozszíz s nehéz emésztetű a zsir; ehhez járul a sok hamisított táplálék, a rozsfőzés, tisztátalan konyha: nem csoda, ha a legtöbb ilyen koszt erő nélküli s egészségtelen.

Pedig az ifjúnak erős szellemi munkájához tápláló élelemre van szüksége; e nélkül elmarad teste fejlődése, gyengül munkaereje és kitartása. Általános hygieniai tapasztalás, hogy úgy a testi erő mint a szellemi munkaképesség egyenes irányban áll az élelmezés mennyiségével és tápláló voltával; a jól evő nép — mint pl. az angol — erős, magas szellemi képességű, ellenben a rizsen koplaló hindu gyenge testű és lelkű. Hogy kivételek vannak mindkét irányban, az magától érthető.

A rozsz koresmai koszt, az olcsó kávérok rozsz teje s kávéja igen gyakran megrontja az ifjúnak jövőbeli életét is, mert alapját veti — a Magyarországon oly gyakori — későbbi gyomorbetegségeknek.

Valóban, t. hallgatóság, ha szemem előtt látom hazánk legdrágább ifjúságának, az egyetemi polgárságnak táplálását Budapesten és nézem — a miről már előbb szóltam — lakását . . . elszorul a lelkem. Mily sanyarú, milyen egészségtelen viszonyok közt él a legtöbb!

És mit lehetne tenni e viszonyok javítására?

Majdnem teljesen tanács nélkül vagyok. Megrögzött szokásokkal, szomorú közgazdasági s társadalmi, s részben hiányos közigazgatási viszonyokkal állunk itt szemközt, melyeken a legjobb akarat sem módosíthat sokat.

Talán mégis a figyelmeztetés a károokra, miket a rozsz lakás s a rozsz táplálkozás okoz, termékeny talajra esik e hallgatóságban, s a felvilágosítás gondosabbá fogja tenni az okosakat, lakásuk s táplálkozásuk megválasztásában.

Kettőt tanácsolhatok annak, a ki a tanácsra hallgatni akar: először igyekezzék a rendelkezésére álló pénzből minél többet a jó lakásra, s az egészséges táplálékra költeni, s minél kevesebbet a mulatságra s elhagyható vagy mi több káros élvezetekre; másodsor igyekezzenek lakásukra s táplálásukra nézve a külföldi u. n. családi rendszert megszerezni. Igyekezzenek tisztességes családoknál teljes ellátást — lakást, élelmezést stb. — kapni. Sok kisebb jövedelmű család — hivatalnok, iparos stb. — nagyon megjavíthatná sorsát, ha 2—3 egyetemi ifjút kaphatna, illő díjért teljes eltartásra. A tanulóra nézve ez nemcsak olcsóbb és erkölcsre nézve nemesebb volna, mint a mai életmód, hanem egyszersmind egészségesebb, mert az az ebéd, a mit a háziasszony családjának s egyúttal az ellátásban levő egyetemi ifjúnak főz, bizonyára tisztább és egészségesebb, mint a kurtakoresma meg a kifőzőné kosztja.

Az egészséges lakás és a jó élelmezés hatalmas eszköz betegségeknek megelőzésére s az egészség oltalmazására, azonban ez korántsem elégséges az ifjú teste helyes fejlődésének biztosítására. A test megerősítésére s edzésére, szép férfias kifejlődésére mulhatlanul szükséges a test izmainak gyakorlása, a „training“.

Semminemű szervünk nem fejlődik s erősödik, ha csak nem használjuk s gyakoroljuk. A tanulás fejleszti az eszt és a szellemi képességet; a zene a hallószervezetet; a festés a látóképességet; az izmoknak erőltetése edzi az izmokat.

(Folyt. köv.)

Egy év a „Fertői-Csónakázó-Társaság“ életéből.

(Elnöki jelentés a f. évi nov. 19-iki közgyűlésről.)

Tekintetes közgyűlés!

Az 1886-ik évre szóló tisztségünk tartama magának a vízisport évadjának befejeztével lejárván, mielőtt nagyrabecsült megbízásukat az önök kezeibe visszaadnám, kötelességemnek ismerem, röviden beszámolni működésünkről, s egyúttal visszapillantani azon nevezetesebb mozzanatokra, melyek egyesületünk életében ez évad folyamán előfordultak.

Mindenek előtt van szerencsém bemutatni, társaságunk tagjainak névsorozatát, melyből míg egyrészt örömmel győződhetünk meg Ö nagyságaik Szóka Istvánné, Laubhaimer Oszkárné, Agustich Antalné, Wallner Ignáczné úrhölgyek mint tisztelőbeli tagoknak, társaságunk körébe ez évad folyamán a mondott sorban való belépéséről, úgy másrészt fájdalommal s őszinte részvétellel vettük a szomorú tudósítást, miszerint Laubhaimer Oszkárné f. 1886. évi augusztus hó 6-án A.-Lendván elhunván benne általános kedvelt s tisztelt tagtársunk, Laubhaimer Oszkár úr felejthetetlen nejét, társaságunk pedig csak imént felvett s nagyrabecsült tisztelőbeli tagját veszté el.

Ugyaneme névjegyzék szerint a mult 1885. évről társaságunk kötelékében 12 rendes tag maradt. Ezekhez sorakoztak egyhangulag történt felvételük után dr. Marusin Károly és dr. Wallner Ignác rendes tag urak, úgy hogy jelenleg a társaság létszáma 14 rendes taggal jelentkezik.

Midőn mégis az ujonnan felvett tagtárs úrak közül körünkben jelenleg csupán dr. Wallner Ignác urat van szerencsénk a legszívélyesebben üdvözölni, annak oka az, hogy dr. Marusin Károly cs. és kir. ezred-orvos úr, Serajevoba áthelyeztetvén, méltó sajnálkozásunkra, tényleg legalább, már hónapok előbb egyesületünkől kiválni kényszerült.

A rendes tagokról s egyúttal azoknak a sport terén való működéséről szólván, nem hagyhatom említés nélkül, miszerint Simay Tivadar és dr. Szóka István urak megrendült egészségük helyreállítása miatt Sopronból fürdőkre s üdülő helyekre távozván, Agustich Antal s dr. Szilvássy Márton ellenben huzamosabb ideig utazásban lévén, sportunk üzésében hiányzott ama buzgóság, mely az előző éveket annyira jellemezte.

Mert a lefolyt időszakban hosszabb útra szóló vitorlás kirándulások alig fordultak elő, az evezés megúgyzólván teljesen elhanyagoltott.

Mig az evezést illetőleg mentségül tán a kiválólag a sport ezen ágával foglalkozott tagoknak megfogyott számát hozhatnánk fel, addig a kirándulások rendkívüli ritkasága annak a körülménynek is tulajdonítható, hogy a víz nagymérvű apadása folytán a kikötés nehézségei tetemesen szaporodtak.

Egészen más kép tárul azonban előnkbe, ha a versenyzés ügyét tekintjük.

Mig ugyanis az elmúlt három esztendő folyamán rendes verseny egyáltalában nem tartatott, hanem csakis egy mérkőzés, addig ez évben egyesületünk június hó 27-én, a bécsi „Union-Yacht-Club“ ellenben szeptember hó 19-én és illetve ennek elhalasztása miatt október hó 3-án tartá meg rendes vitorla-versenyét.

A versenyek porpozíciói, azoknak lefolyása és azon sajnós körülmény, hogy egyesületünknek egyetlen díjat

sem sikerült azokon kivívni, eléggé ismeretesek, de nem kevésbé ismeretesek azon okok is, melyek reánk nézve az adott körülmények között és pedig mindkét versenyen a győzelemnek még lehetőségét is kizárták.

A nélkül, hogy ellenfeleinknek a vitorlázás terén való ügyességét a legtávolabbról is kétségessé tennők, legalább nekem őszinte meggyőződéssem az, hogy küzdelmünk eredménytelensége legnagyobb részben azon tipikus különbségekben keresendő, melyek a mi és ellenfeleink yachtjait oly szembetűnőleg jellemzik.

Hogy a lapos fajú kontraboardos, azonkívül halatlan teriméjű vitorlások, gerinces, többé-kevésbé mélyjártatú, azonkívül arányosan felvitorlázott yachtjainkkal szemben, könnyű, fivalomszerű szellőben, kiszámíthatatlan előnnyel bírtak, azt senki sem tagadhatja.

Mégis miután minden eddigi mérkőzéseink teljes széleseneddel váltakozó csekély szellőben, hullámtalan sima vízen történtek, részünkről nagyon helytelen s elhamarkodott volna a kontraboard abszolút fölényét elismerni és szakítani a minden szélben immár kipróbált hajóinkban reprezentált fajjal.

Lehetetlennek tartom ugyanis, hogy minden későbbi versenyekre már biztosítva lennénk a felől, hogy azokra mindig oly derült napfény fog mosolyogni, mint eddig, mert hiszen mindnyájan láttuk már a Fertőt s pedig számtalanszor oly körülmények között, midőn meggyőződésünk szerint az ólom, vagy vasgerinczet a kontraboard, a mély járatot pedig a lapos szélesség pótolni teljesen nem tudná, s a midőn az éjig nyuló büszke vitorlából a legvizsgább szemnek is aligha sikerülne pár méter szélességű vászonnal többet felfedezni.

Hogy az időjárás szeszélye az erős vagy legalább is közép szélben való mérkőzést eddigelé következetesen kizárta, bizonyára sajnálatos körülmény, valamint visásnak mondható az is, hogy mindkét félen nem egy fajú, tehát akár egyformán lapos, akár pedig egyenlően mély járatú yachtok s így a fajra nézve legalább nem azonos fegyverekkel küzdhetünk; másrésztől azonban nem lehet ezen, az angolok és amerikaiak között régóta folyó s ime bár kicsinyben s véletlenül nálunk szintén felújuló két különböző építési fajok harcának érdekességét elvitatni.

De hát mindez nem is tartozván szorosán tisztí jelentésem szűk keretébe, mindezek után csupán azt kívánom még megjegyezni, hogy okvetetlen szükséges egyesületünknek megállapodni azon feltolakodó kérdés felett, vajjon az eddigi tapasztalatok után nem volna-e célszerű sőt okvetlenül szükséges a gyenge szélre való tekintetből ellenfeleinkkel szemben oly szerelést s fajt is állítani, melynek győzedelemre gyenge szélben is elegendő reménye lehetne?

A tisztikar működésére vonatkozólag van szerencsém jelenteni, miszerint az elmúlt évad f. évi ápril hó 7-ikével nyílt meg, a midőn az összes járművek hajóházunkból kivétettek, rajtuk a szükségesnek látszott tatarozások eszközöltettek, s azután a vízbe bocsáttatván, ott végleg felszereltettek.

Sajnos, hogy ez alkalommal „Rudolf” teljesen el-sülyedvén, kormányát elvesztette, kivétele s helyreállítása tömérdek munkát s fölös költségzaporulatot idézett elő, vitorlák alá mindezért csak június hó elején mehetett.

Közgyűlés a lefolyt évadban két ízben tartatott, a folyó ügyek elintézésén kívül ugyanazokon egy táncz-vigalomnak mint szintén vitorlaversenyeinek rendezése határozatott el.

(Folyt. köv.)

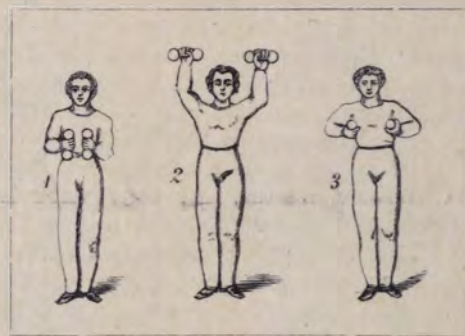
Torna óra-rend.

(Tornakártyák.)

A zárjelek közé tett számok azon oldalt jelölik meg, a melyen a Porzsolt Lajos „Tornázás kézikönyvében” az illető gyakorlat bővebb leírása felfedezhető.

25. tornaóra.

Vasgolyópárokkal mint kézi súlyokkal összegyakorlatokat csak a 12 éven felül levőkkel célszerű végeztetni, tehát az itt összeírt tagmozdulatokat a 6—12 éves növendékek súlyzóknál nélkül, az idősebbek súlyzókkal végezzék: oldal-sorból ötös sorokba balra előre fejlődni (78 és 83), balra egész távolra nyitódni, hogy az emelt kezek ne érintkezzenek, előre fedezés után balra arcz, jobbra zárkozni szintén egész távolra, ötös sorokban is előre fedezni; páros kar emelés előre váll magasságig, ott forgatás, forgatva vezetni oldalt szét és ismét előre és le; kezeket lökéshez mellre (9. ábra 1. alak), karokkal lökés oldalt váll magasságig, onnan vezetni fej fölé kissé hajlított kartartással (9. ábra 2. alak), ismét oldalt, aztán le; kezeket a hónaljok alá emelni, karlökés le és vissza hajlítás

(9. ábra 3. alak); jobb lábbal a bal láb elé keresztbe lépni, ezzel egyidőben emelni a bal kezét a mell előtt fel a bal váll fölé, vissza lépni szögállásba és a jobb kart vágással hozni vissza le; ugyanez bal láb és bal karral; kezeket esipőre, bal térdemelés magasra, nyújtás hátra rügással, vissza előre térdemelés, lenyújtás; ugyanaz jobb lábbal; terpeszkedő állásba jobbra lép, törzsforgatás jobbra és balra, páros kar lendítéssel lent a test körül, karokat lenyújtani jobbra vezetni és jobbra törzsfordítás, át balra 1, vissza jobbra 2, — előre arcz; terpeszkedő állás karnyújtással fej fölé, abból törzshajlítás előre és karvágás lefelé a lábak közé, vissza fel-, törzs- és karnyújtás, — alapállás; mélyen leguggolni, egyidőben karokat előre lendíteni, vissza felegyenesedni és karokat lenyújtani. Egysorba vissza alakulni, súlyzókat helyre.

6—12 évesek. Mászás függélyes rudakon: fej fölött egy rudat fogni mindkét kézzel, jobb (bal) láb lógázás a rúd mellett előre és hátra; mászó kulcsolás lábakkal egy rúdon és magasan fogódzó kezek egyikét pillanatra le lendíteni és vissza felfogni; jobb kéz magasan fog, bal kéz egészen lenyújtatik és tenyérrel hátulról előre rá támasztatik a rúdra fogással, lábakkal pillanatokra mászó kulcsolásba emeltetnek; ugyanaz a karok felesereselésével; jobb oldallal állni egy rúd mellé, azt a jobb lábbal átkulcsolni előlről hátra felé, míg a bal láb szabadon marad és kezek magasan fogóznak, így függni párszor a bal lábnak földről felemelésekor;

ugyanaz bal lábbal; rendes mászás a rúd közép magasságáig (175 és 176). Lengő kötéllel pár gyakorlat ismétlése a 12-ik tornaóra írtakból és még pár új gyakorlat (145), ú. m. a kötél után alája be- és túlra kifutni; befutni, ott pillanatnyi megállás után egy ugrás helyben és kifutni; nekiszaladással be ugrani és gyorsan kifutni; sorban egymás után átfutni; vissza sorban átugrani; minden kötél körzés végzésekor egy fiú be fut középre, bent egy helyben ugrik és akkor fut ki, midőn az utána következő már szintén melléje befutott és készül az ugrásra; befutni, bent kettőt ugrani vagy többet is, míg csak négyen nem lesznek bent ugrálók, a legtöbbet ugráló fog mindig elébb kifutni; a csapat fele innen fut be és át, másik fele pedig ugyanekkor túlról ugrik be és fut át emide.

12—18 évesek mászó rudakon ugyanazon függési helyzetekbe jöjjenek mint a 6—12 éveseknek íratott, de ne lent, hanem előbb mindig fel kell mászniok a rúd közepéig és ott venni fel ama helyzeteket, igyekeztvén fent maradni úgy is, és még fent vissza is térni a rendes mászási helyzetbe. Ugró asztal kekeresztbe állítva, két deszka téve elébe, egyszerre ketten végzik a gyakorlatokat, mindig nekiszaladással vezérszókra indulással, deszkára mindig páros lábbal ugorva fel: a támaszkodó kezek közé beülni balra visszafordulással; a bal kézen kívül ülni jobbra visszafordulással; jobb kézen kívülre ülni balra (befelé) fordulással; kifelé $\frac{1}{4}$ fordulással felülni, a lábakat is felvetni, a jobbról futó jobbra, a balról futó balra vetvén lábait; ugyanaz a párok helyet cserélve; kezek közé fel és letérdelni, felállani, egy lépés után leugrás túlra; kezek közé guggoló állásba felugrani, állásból túl le; felugrás mellső támaszkodással fekvésbe keresztbe, úgy hogy elébb az asztal szélén vétesékk pillanatnyi támaszkodás azután karlökéssel nyúlni még beljebb és támasztani a fekvő testet; ugyanabba a helyzetbe jutni egyszerre mélyen befogással (14—18 évesek). Ugró asztal helyett lengőkötél ugrás veendő, ha nincs még megbízható előtornász, ki ott 18—20 tornázót vezetni tudna a tanító útmutatása és ezen tornakártya szerint; mellőzendő az ugró asztal akkor is, ha a tagok nagyszámához képest csak igen kevesen vannak fegyvelemtartó, jó magaviseletű fiuk.

26. tornaóra.

6—8 évesek az egész órát társas játékokkal töltsék el a tanító vezetése alatt, és pedig: 1-szor nagy körben rövid ideig oldalt bokázva körül szökdelés, 2-szor két vagy három kör alakítatik külön játszására a „macska és egér” játéknak (130), 3-szor ismét együtt mind a „farkas és ludak” nevű játékot (127), 4-szer egy nagy körben vezérlés támaszkodással fekvésekbe és vissza (142 és 143).

8—12 évesek: egy sorban 4-es beosztás, jobbra át, 4-es sorokba balra előre fejlődni és kézfogással balra nyitódni indulj, kézfogás el, balra arc. Kezeket lökéshez a mellre: jobbra rohamlépés jobb kar lökésel 1, visszalépni szögállásba és jobb kéz mellre 2, rohamlépés és karlökés balra 3, vissza 4; ismétlés még kétszer, ezután ugyanezen mozgások oly móddal, hogy minden külön négyes sor más és más részét végezze azon mozgásösszetételnek egyidőben; tehát jobbról kezdve beosztás: 1-es sor, 2-es, 3-as, 4-es, — minden sor csak akkor kezd meg a fent írt és újból vezérlendő mozgásokat, a midőn száma kiálltatik és végzi rendjében úgy, mintha nem is ütne el mozgása a szomszéd soraiétól; vez.: rohamlépés karlökéssel jobbra,

vissza és balra, vissza, egyes sorok kezd 1! tovább és a kettes sorok kezd 2! tovább és a három számú sorok kezd 3! tovább és a négy számú sorok is kezd 4! tovább — (tapsjelekre) — elég! Hasonló móddal végeztetendő ezután: törzshajlítás karlökéssel le 1, törzsnuyjtás kezek mellre 2, törzshajlítás hátra karlökéssel fejfölé 3, törzsnuyjtás kezek mellre 4. De ez is elébb mind egyszerre kezdéssel párszor.

Játékok: nagy körben kettős beosztással párosával kakas viadal (141), egy lábon szökdelve vállal menni egymásnak, a ki lelép a felemelt lábára is, kilép, győztes végül egy marad. Két arcsorban „talicskázás” az elől állók földre támaszkodva járnak kezeiken, midőn a hátul állók emezeknek lábait emelve tartják és tolják előre. Két külön csapatban körben állnak párosan, és játszik a „harmadikat elkergetni” című játékot (130).

12—18 évesek. Ugyanazon összgyakorlatot végezzék, mint a 8—12 éveseknek íratott de, nyolczas összetételben: rohamlépés és karlökés jobbra 1, visszalépés mellre a kar 2, balra roham és lökés 3, vissza 4, előre hajlás lefelé lökésel 5, nyujtás és mellre kezek 6, hátra hajlás felfelé lökés 7, törzsnuyjtás kezek mellre 8. A kezdés itt is egymás után a sorok száma szerint történjék, tehát nem „rajta” szóval kell indítani, hanem számjellel; a szokásosabb más módú kezdetét ilyen ellenmozgású működtetésnek más alkalomkor gyakoroltatjuk. Játékok: „kakasviadal” és „talicskázás” (141) és a „lovasszöveg”, e legutolsó játéknál 6—8 pár jó középre, páronként egyik a „ló”, ki párját mint „huszárt” a derekára ülteti és annak lábait átfogja, most a párok egymás ellen törnek, a huszárok egymást igitkeznek lovakról leszállásra vagy lovastól együtt esésre kényszeríteni húzgálásokkal; győztes végül csak egy marad, a ki t. i. egyszer sem vált le lováról, sem azzal el nem bukott, míg a többieket egyenként e sors érte.

Különfélék.

Azon t. olvasóinkat, kik még előfizetésüket nem küldötték be, tisztelettel kérjük az előfizetési ár (negyedévre 2 frt) sürgős beküldésére, hogy a lap expedálásában semmi fennakadás se álljon be.

Mutatványszámokkal szívesen szolgálunk.

Elmaradt példányok reclamatiója a szerkesztőséghez (Borz-utca 9. sz. II. emelet.) intézendő.

Kiss Ödönt soproni neves ügyvédet és a fertői vitorlázó társaságnak több éven át kedvelt elnökét bal eset érte, menyenyiben jobb karcsontja eltört, de a bajt már szerencsésen kiheverte szívós természettel.

A magyar-óvári torna- és vívó-egylet 1886 október 23-án tartotta alakuló közgyűlését, melyen a szüneti bizottság beszámolója után a tisztikar választása ejtetett meg a következő eredménnyel: Elnök: Cselkó István, alelnök: Wagner Ferencz, titkár: Gerlóczy Géza, pénztárnok: Töpler György, szertárnok: Tamássy József. Bizottsági tagok: Sólmosy Ödön, Prónay Mihály, báró Wildburg Aladár, Szily Tamás, Békeffy József, Andrae Emil, Sötér Ferencz, Gallasz Rudolf, Nádosy Elek, ifj. Sporzon Pál, Kövér Lajos, Matisz Béla, Horváth Miklós, ifj. bajsai Vojnich Sándor és Boros Zoltán.

A szerencsés Bécs. Bécs városának jövő évre valóban irigylésre méltó sport-ünnepe lesz. H. O. Duncan a velociped-bajnok legközelebb Bécsben járt, hogy egy versenyteret keressen, hol ő de Civry s valószínűleg még több világhírű velocipedista megmérkőzhessenek, s ezt a Rotunde-aban fel is találta; fogadást ajánl bárkivel s bármennyiben, hogy egy angol mértföldet 2. p. 50 mp. alatt behajt. Nem volna talán kivihetetlen, ha Bécsben létét felhasználva érintkezésbe lépnének magyar sportköreink is vele, hogy Budapesten is rendeznének egy nagyobb szabású versenyt.

Thomas Stevens világ körüli útját szakadatlanul folytatja, mult hónapban Calcuttában volt, s kalandteljes velocipedutazását jelenleg Chinában teszi.

A fertői-csónakázótársaság f. hó 19-iki közgyűlésén elhatározott miszerint az egyesület „Rudolf” nevű Houari szerelésű Yachtja, kizárólag a jövő évben tartandó versenyekre való tekintettel Polában készítenő új Sloop szerelésű vitorlákat nyerend. A munkálatok létesítére végezt Berghofer Rudolf cs. kir. fregatt-kapitány úr fog felkérteni. A régi tisztikar leköszönvén, mintán az eddigi szeretett lelkes elnök, Kiss Ödön, több ízben történt egyhangúlag ismételt megválasztása után sem fogadhatta el az elnöki tisztséget, minthogy jövő évben ez irányban való működésében gátolva lenne, elnökül dr. Szilvássy Márton, művezetőül dr. Wallner Ignác, titkárrá Simay Tivadar s pénztárnokká Oesterreicher Géza urak választattak meg egyhangúlag. Eme szerencsés választás s új tisztikarunk minden tagjának ismert buzgósága már előre biztosítanak bennünket arról, hogy minden lehető meg fog történni arra nézve, hogy e szép sport a jövő évben a legszebb fejlődésnek tekinthet elébe, annál is inkább, mert ugyanez alkalommal négy új belépni kívánó tag jelentetvén be, remélhető, hogy a társulat rendes tagjainak száma az eddigi létszámot jövő évben jóval meg fogja haladni.

Harry Hutchens angol és **T. M. Malone** australian híres futók legközelebb egy 120 yardos futó versenyt rendeznek 5000 dollar tét mellett. Sport körök a legnagyobb érdeklődéssel kísérik a küzdők trainingjét.

Jégsport. A korcsolyázás közelgését nemcsak az idő hűvösebbre válása jelzi már, hanem a naponként tudomásunkra jutott korcsolyaversenyek közöttétele is; így legközelebb Rotterdam és Hamburgban írták ki a versenysorozatot.

A budapesti kerékpár-egyesület által nov. 7-kén rendezett 24 órai record versenyre egyedül Vándory

József nevezett, ki is ez idő alatt Ercsi és Adony között 224 kilométert hajtott be kétkerekű gépével, az idő roszasága menti ezen rosz recordot.

AIGNER LAJOS könyvkereskedésében

(Budapest, váczi-utca 1.)

előfizethetni a „HERKULES”

testgyakorlati képes hetilapra.

Negyedévre 2 frt.

A „Herkules” testgyakorlati közlöny az egyetlen

magyar képes hetilap mely a testgyakorlatok és testedző sport minden ágára kiterjed; ismeretterjesztő és mulattató cikkeket és képeket közöl a tornázás, athletika, csónakázás, úszás, velocipédezés, vívás, korcsolyázás, vitorlázás, kerékkorcsolyázás, ökölvívás, gyaloglás, birkózás, labdázás, női sport, testgyakorló játékok és sportversenyekről; nagy súlyt fektet az iskolai tornázásra, kiterjed a katonai testgyakorlatokra s kimerítő tudósításokat közöl a testgyakorló- és sport-egyesületek működéséről.

Negyvennyolcz egyesületnek hivatalos közlönye.

A közoktatásügyi miniszter rendeletileg ajánlotta az ország összes tanintézetének.

A „Herkules” előbbi évfolyamaiból még néhány teljes példány szerkesztőségünk útján megszerezhető, még pedig a következő áron:

A „Herkules” 1884-iki egész évfolyama	bekötve	6 frt
„ „ 1885-iki „ „ „	„	8 „
„ „ 1886-iki félévi folyama	„	4 „

Tartalom: Az iskolai előtornász-órák rendszeresítése. Porzsolt Jenőtől — Az isk. tornatanítás reformja. Porzsolt Lajostól. — Utasítás a tornakártyák használatához. P. L.-től. — Mesterek boxolása. — Az egyetemi ifjúság életrendjéről. (Folytatás.) Dr. Fodor Józseftől. — Egy év a „Fertői-csónakázó-Társaság” életéből. (Folytatás). — Tornaóra-rend. — Különlélek.